

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Právní požadavky na značení potravin a dopady na společnost při jejich nedodržení

Veronika Košťálová

© 2011 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání diplomové práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Právní požadavky na značení potravin a dopady na společnost při jejich nedodržení" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Olze Regnerové za odborné vedení, pracovníkům nejmenované společnosti za poskytnutí rad a podkladových materiálů a Ing. Ireně Michalové za odborné rady a doporučení.

Právní požadavky na značení potravin a dopady na společnost při jejich nedodržení

Label legislation requirements on food product and possible implications of non-compliance

Souhrn

Diplomová práce začíná odůvodněním značení potravin. Dále rozebírá právní požadavky na značení potravin určené Evropskou unií a legislativní úpravou České republiky. Je zde uveden přehled důležitých legislativních dokumentů a poté jsou ty nejdůležitější z hlediska označování potravin podrobněji rozebrány.

Na tuto kapitolu následují vnitropodnikové požadavky, které se zabývají například úpravou loga a rozmístěním textu. Součástí praktické části je i přiblížení nepovinných značek, které k označování potravin nepochybně patří jako například označení původu a zeměpisného označení Společenství či označení ekologických produktů.

Další podstatnou podkapitolou praktické části je proces vývoje nové etikety, který je rozebrán krok po kroku. Součástí toho procesu je i vytvoření podkladu pro designový návrh a získání čárového kódu. Oběma těmito problematikám je věnována část textu. V neposlední řadě jsou v této diplomové práci uvedeny dopady na společnost v případě, že některé z právních požadavků nedodrží. Jsou zde popsány praktické zkušenosti s nápravou chybně označené potraviny včetně nástinu nákladů s ní spojených.

Summary

This Master thesis starts with the justification of food labelling followed by legal requirements of both European Union and Czech Republic. A summary of the legislative documents is given while the most important of them are analyzed to the detail.

The practical part focuses on company's internal requirements on eg. the logo design or placing of the texts on the packaging/label. Another part of the practical section of the Thesis describes the optional data for the labels such as designation of origin, geographical designation of The EC or ecological product labels.

Important chapter of the practical section analyzes the process of new label development, which is described step-by-step. The creation of design proposal and bar code are also described in this part. Last but not least, the implications of non-compliance with the legal requirements on the company are mentioned as well as practical experience with solving similar situation.

Klíčová slova: potraviny

značení potravin

legislativní požadavky

vnitropodnikové požadavky

vývoj etikety

dopady na organizaci

Keywords: Food

Food Labels

Legislation Requirements

Internal Requirements

Label Development Process

Possible Implications

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Cíl práce a metodika	8
3. Literární rešerše	9
3.1 Dodávání potravin do České republiky	9
3.2 Důvody označování potravin	11
3.3 Legislativní požadavky Evropské unie	13
3.3.1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002	14
3.3.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/13/ES	15
3.3.3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006	19
3.3.4 Směrnice Komise č. 2008/5/ES	23
3.3.5 Směrnice Rady 1990/496/EHS	23
3.4 Legislativní úprava ČR	25
3.4.1 Zákon č. 110/1997 Sb.	26
4. Vlastní zpracování	33
4.1 Vnitropodnikové požadavky	33
4.1.1 Hlavní logo	34
4.1.2 Zadní strana obalu	36
4.2 GDA	38
4.2.1 Přední strana	38
4.2.2 Zadní strana	39
4.3 Označení původu a zeměpisná označení Společenství	40
4.4 Značení ekologických produktů	43
4.5 Proces vývoje nové etikety	45
4.5.1 Podklady pro designový návrh	48
4.5.2 Získání čárového kódu	49
4.6 Dopady na společnost při nedodržení právních požadavků	54
4.6.1 Státní zemědělská a potravinářská inspekce	55
4.6.2 Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob	60
5. Závěr	61
6. Seznam použitých zdrojů	63
7. Přílohy	67

Seznam obrázků

Obrázek 1 Přední etiketa olivově zelená.....	34
Obrázek 2 Nepovolené zúžení tvaru etikety	35
Obrázek 3 Barevné možnosti přední etikety.....	35
Obrázek 4 Špatné umístění textu	36
Obrázek 5 Správné umístění textu	36
Obrázek 6 Zadní strana obalu	37
Obrázek 7 Nutriční bublina.....	38
Obrázek 8 Vodorovné zobrazení GDA.....	39
Obrázek 9 Zadní strana obalu s tabulkou nutričních hodnot	39
Obrázek 10 Chráněné označení původu	41
Obrázek 11 Chráněné zeměpisné označení	41
Obrázek 12 Výrobek včetně CHOP	42
Obrázek 13 Nové logo ekologického zemědělství	44
Obrázek 14 Staré logo ekologického zemědělství.....	44
Obrázek 15 Spolupráce při vývoji nové etikety.....	45
Obrázek 16 Formáty identifikačních čísel	49
Obrázek 17 Příklad GTIN-13	50
Obrázek 18 Příklad SSCC.....	51
Obrázek 19 Příklad identifikace zboží.....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1 Příklad zaokrouhlovacího pravidla	37
Tabulka 2 Seznam kategorií podle výše tržeb	52
Tabulka 3 Předběžná kalkulace provozních nákladů.....	53

Seznam příloh

- Příloha č. 1 ..... Směrnice č. 2008/5/ES - příloha I.
- Příloha č. 2 ..... Směrnice č. 1990/496/EHS - příloha I.
- Příloha č. 3 ..... Nařízení č. 1924/2006/ES - příloha I.
- Příloha č. 4 ..... Nařízení č. 116/2010/ES - příloha I.
- Příloha č. 5 ..... Notifikace o uvedení výživového tvrzení
- Příloha č. 6 ..... Formulář žádosti o zapsání názvu do rejstříku CHZO či CHOP
- Příloha č. 7 ..... Přihláška do systému GS1

1. Úvod

V posledních letech je stále patrnější zvyšující se zájem o zdravou výživu. Lidé si přejí a mají právo, být informováni o tom, jakou potravinu konzumují. Stále častěji dávají přednost produktům ekologického zemědělství. Je to dáno tím, že dnešní život je velice hektický a nedovoluje zklidnit tempo. Proto se lidé chtějí vrátit alespoň u konzumace kvalitních potravin k přírodě. Označování potravin jim usnadňuje výběr ze širokého spektra produktů.

Dále vzrůstající počet civilizačních chorob, mezi něž patří obezita, infarkt myokardu, stres, rakovina a mnohé další, jsou varovným signálem. U většiny těchto nemocí je potřeba hlídat si svůj jídelníček. To znamená přijímat ve větší míře určité látky a určité látky naopak skoro nekonzumovat. Přizpůsobení svého jídelníčku pravidlům zdravého stravování může i pomoci jako prevence před výše uvedenými chorobami. A právě značení potravin umožňuje výběr potravin tak, aby odpovídal konkrétnímu jídelníčku.

Dalším neméně podstatným důvodem označování potravin je uvedení alergenních složek. Toto upozornění na možný výskyt je pro alergika velice důležité a může se tak vyhnout závažným alergickým reakcím. Hlavně lidé onemocnění celiakií, tedy lidé mající alergii na lepek, jsou donuceni dodržovat bezlepkovou dietu. Tedy uvedení, zda potravina obsahuje či neobsahuje lepek, je velice důležité.

Tyto všechny důvody a ještě další vedly k zavedení právních požadavků na označování potravin. V nejrůznějších legislativních dokumentech jsou uvedeny povinné náležitosti, které musí výrobek obsahovat a v jaké podobě. Dále jaké suroviny je potřeba uvádět vždy a pod jakým názvem. Avšak mnoho legislativních dokumentů, které se neustále novelizují a doplňují, jsou občas kontraproduktivní. Společnosti musí neustále sledovat novelizace a nové legislativní dokumenty. Z tohoto důvodu velmi často konzultují údaje uváděné na etiketě s odborníkem přes potravinové právo. Právě chybné označení potraviny, které by bylo zjištěno, může mít na společnost dopad ve formě vysokých nákladů na nápravu a případnou pokutu.

Samotné společnosti samozřejmě na právní požadavky reagují a volí si i další interní požadavky, které mohou být ještě přísnější než ty určené legislativou. Důvodem může být jakýsi reklamní tah, kterým chtějí získat další zákazníky. Vnitropodnikové požadavky mohou dále obsahovat i požadavky na vzhled etikety, loga a jednotlivé kroky vývoje nové etikety.

V neposlední řadě může značení potravin sloužit i jako způsob odlišení se od konkurence. Zde je myšleno například označení původu, zeměpisné označení Společenství, označení produktu Ekologického zemědělství či jiná další nepovinná označení. Tyto označení spotřebitelé vnímají a mohou je brát za označení zvyšující kvalitu výrobku. Třeba díky nim se rozhodnou pro koupi.

2. Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této práce je zmapování legislativních požadavků a doporučení jejich využití na značení potravin při dovozu do ČR. Tyto požadavky vychází z legislativy Evropské unie i České republiky. Jedním z dílčích cílů je popsání procesu vývoje nové etikety, které akceptuje legislativní požadavky a zahrnuje požadavky vnitropodnikové. Dalším dílčím cílem je uvedení finančních i legislativních dopadů na provozovatele potravinářského podniku v případě nedodržení některého z požadavků.

Při zpracování této práce byly použity primární a sekundární zdroje. Primární zdroje, použité v praktické části, byly zjišťovány hlavně formou rozhovoru s pracovníky marketingového a finančního oddělení společnosti zabývající se dovozem potravin do České republiky. Sekundárními zdroji byly hlavně zákony, vyhlášky, nařízení a publikace s tematikou dodávání potravin do ČR.

Hlavní metody, které byly použity při zpracování této diplomové práce, jsou analýza a syntéza odborné literatury.

*"Vědecká metoda založená na dekompozici celku na elementární části. Cílem analýzy je identifikovat podstatné a nutné vlastnosti elementárních částí celku, poznat jejich podstatu a zákonitosti."*¹

*"Syntéza je oproti analýze proces opačný, nebo doplňující. Jde o sjednocování, složení nějakého předmětu, jevu či procesu z jeho základních prvků ať již myšlenkově, či fakticky v nějaký celek."*²

Další metoda použitá hlavně při získávání primárních dat, je metoda nestrukturovaného rozhovoru.

*"Rozhovor je výzkumná metoda, která vychází z řečové komunikace bez opory písemného projevu respondenta. Nestrukturovaný rozhovor je forma rozhovoru, kdy si osoby volně a nezávazně vyměňují své názory a navzájem na ně reagují."*³

---

¹ Mojžíšek, J., Slovník cizích slov, Pojem analýza

² Pstružina, K., Atlas filosofie vědy, Analýza a syntéza

³ Vodáková, J., Černochová, M., Rambousek, V., Metodické pokyny pro zpracování diplomových prací

3. Literární rešerše

3.1 Dodávání potravin do České republiky

Pojem potravin je běžně užíván v každodenním životě, ale pro účely této diplomové práce je potřeba tento pojem přesně vymezit. Nařízení č. 178/2002/ES definuje potravinu jako *"jakoukoliv látku nebo výrobek, zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované, které jsou určeny ke konzumaci člověkem, nebo u nichž to lze oprávněně předpokládat. Mezi potraviny patří nápoje, žvýkačky a jakákoli látka, která je záměrně přidávána do potravin během její výroby, přípravy nebo zpracování."*

Toto nařízení také obsahuje výčet látek či výrobků, které se za potraviny nepovažují: *"krmiva, živá zvířata, rostliny před sklizní, léčivé přípravky, kosmetické prostředky, tabák a tabákové výrobky, omamné a psychotropní látky, rezidua a kontaminující látky."*⁴

Podmínky dovozu neboli importu potravin do České republiky jsou z větší části determinovány členstvím ČR v Evropské unii. Přistoupením ČR do Evropské unie se i ČR podílí na vytvoření jednotného trhu na celém území EU. To v praxi znamená zrušení všech bariér mezi členskými státy a vytvoření společné obchodní politiky pro vztah ke třetím zemím. Díky jednotnému trhu se lidé, zboží, služby i kapitál mohou pohybovat, jako by šlo o prostředí vnitrostátní.

Díky těmto čtyřem svobodám by se mohlo zdát, že se zboží může přesouvat ze země do země bez jakékoliv evidence. To samozřejmě neplatí. Obchod v rámci samotné EU neboli intraobchod je sledován pomocí statistiky, která se nazývá intrastat. Statistika o přijetí a odeslání zboží z/do států EU je nutná vzhledem k zrušení celních kontrol pro přehlednost o pohybech zboží. Naopak obchod s nečlenskými zeměmi neboli extraobchod je sledován pomocí statistiky extrastat.

Jedna ze svobod, tedy volný pohyb zboží, umožňuje volný pohyb zboží mezi členskými zeměmi bez jakýchkoliv bariér. A proto zboží, které je uvedeno na český trh z jiné členské země Evropské unie, se nepovažuje za dovezené. Pokud je potravin

---

⁴ EU, Nařízení č. 178/200/ ES, článek 7, s. 471

bezpečná, správně označená a splňuje obecně závazné předpisy, tak není potřeba speciálních povolení ani certifikace.⁵

Základním principem pro uvádění potravin z jiných členských států EU na český trh je **princip vzájemného uznávání**. Tento princip v podstatě znamená, že výrobky legálně vyráběné a schválené v jedné zemi EU, nesmí být odmítnuty v jiném členském státě. Za předpokladu, že jsou bezpečné. *"Při tomto postupu se harmonizují pouze základní požadavky pro skupiny výrobků, aby byla zabezpečena bezpečnost, zdraví nebo ochrana životního prostředí."*⁶

Ani pokud se jedná o dovoz potravin do EU ze třetích zemí, není potřeba zvláštních povolení nebo certifikace. Pokud jsou to ovšem potraviny bezpečné, splňují požadavky na označování a nejedná se o potraviny, na které se vztahují zvláštní podmínky pro dovoz. Zodpovědnost za bezpečnost dovezených potravin nese dovozce.

Evropská komise může u potravin a surovin dovážených ze třetích zemí, jež mohou představovat vážné riziko pro lidské zdraví, přijmout následující mimořádné opatření: pozastavit dovoz nebo stanovit zvláštní podmínky pro dovoz. Mezi zvláštní podmínky pro dovoz patří zejména vymezení vstupu pro dovoz nebo stanovení povinnosti předložení certifikátu o bezpečnosti potravin v místech vstupu.⁷

---

⁵ Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Dovozy potravin a surovin z EU

⁶ Svatoš, M. a kol., Zahraniční obchod: teorie a praxe, s. 92

⁷ Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Dovozy ze třetích zemí

3.2 Důvody označování potravin

Povinné označování potravin nemá v České republice příliš dlouhou historii. Dříve legislativní úprava určující povinné náležitosti etiket nebyla nutná, protože v době regulace se vyrábělo vše v úzkém sortimentu a podle jednotných státních, oborových a podnikových norem. Tedy zákazník neměl možnost volby.

Nyní je situace již jiná. Díky kapitalizaci a liberalizaci trhů se počet a struktura výrobců značně změnila a pro spotřebitele se poměrně znepráhlednily.

Jak uvádí Irena Suková ve své publikaci Průvodce označování potravin, údaje uváděné na obalech potravin jsou pro spotřebitele prvotním a základním zdrojem informací, které by mu měly pomoci se rozhodnout při výběru.

Autorka dále rozepisuje důležitost některých údajů uváděných na etiketě z hlediska účelu použití. Hlavní údaje, jako jsou datum použitelnosti nebo složení, zajímají spotřebitele již při nákupu. Další údaje, jako jsou návod k použití či pokyny pro uchování, zajímají spotřebitele až při úpravě potravin či skladování. A některé údaje využije spotřebitel jen v případě, že je něco v nepořádku. V případě problému by spotřebitele mohly zajímat údaje o firmě či označení šarže.⁸

Food Safety Authority of Ireland uvádí, že „*hlavní funkcí označování potravin je informovat spotřebitele o vlastnostech balené potravin. Základní pravidlo pro označování potravin je, že spotřebitelé by neměli být klamáni. Podrobné označování výrobku vzdělává spotřebitele o původu a vlastnostech potravin a umožňuje jim, udělat plně uvážené rozhodnutí.*“⁹

Na webových stránkách GastroTrend je pohlíženo na důvody označování potravin z trochu jiného úhlu. Autor zdůrazňuje tři principy, které mají chránit spotřebitele. Jsou to: ochrana před zdravotními riziky, ochrana před klamnými informacemi a přiměřené informace.¹⁰

---

⁸ Suková, I., Průvodce označování potravin, s. 4

⁹ Food Safety Authority of Ireland, Food labels What do they mean?

¹⁰ GastroTrend, Znáte pravidla pro označování potravin?

Plnění prvního principu, tedy ochrana spotřebitele před zdravotními riziky, je zajišťována hlavně uváděním nejčastějších zdrojů alergenů. I když bylo použito pouze stopové množství. Toto nařízení platí od listopadu 2005 a znamená velký přínos pro alergiky a další spotřebitele, kteří pročítají etikety ze zdravotních důvodů.

Další dva principy zajišťují, aby spotřebitel nebyl klamán nepravdivými či zavádějícími informacemi. Jedná se hlavně o složení, datum použitelnosti, množství a pokyny o způsobu použití.

Označování potravin je v praxi prováděno přímo na spotřebitelském obalu potraviny, nebo pomocí etikety, která je většinou umístěna na obalu výrobků a obsahuje všechny povinné údaje, které slouží k identifikaci a uvedení informací o produktu. *"Tyto údaje musí být pro spotřebitele srozumitelné, pro spotřebitele v ČR musí být v českém jazyce (výjimkou může být obchodní název výrobku, údaje na vínech, příp. údaje, které nelze vyjádřit v češtině). Údaje musí být uvedené na viditelném místě, snadno čitelné, nezakryté, nepřerušené jinými údaji, nesmazatelné. Způsob označování nesmí uvádět spotřebitele v omyl."*¹¹

Etikety nemusí být jen ve formě samolepícího papíru, ale v poslední době se používají i tzv. termoetikety. Tyto etikety jsou schopny hlídat dva základní parametry a to záruční lhůtu a překročení předem naprogramované skladovací teploty. Termoetikety se lepí přes čárový kód a v případě, že je jeden z parametrů překročen, změní barvu. Poté je již výrobek neprodejný, protože ho nelze načíst čtečkou na pokladnách.¹² Stále častěji se pro tyto termoetikety používá pojem „inteligentní obaly“.

---

¹¹ Suková, I., cit. 8

¹² Jakubíková, D., Strategický marketing: strategie a trendy, s. 171

3.3 Legislativní požadavky Evropské unie

Legislativní požadavky zabývající se potravinovým právem jsou zapracovány do mnoha nařízení, směrnic a rozhodnutí. Všechny tyto legislativní dokumenty jsou důležité a závazné dokumenty, které je potřeba dodržovat. Přesto jsou mezi nimi patrné rozdíly v oblasti platnosti a rozsahu působnosti.

Veškerá **nařízení** (Regulation) jsou od vstupu České republiky do Evropské unie přímo platnou součástí české legislativy, zatímco **směrnice** (Direction) jsou typem předpisů, které musí být do české legislativy ve stanoveném termínu teprve zapracovány. **Rozhodnutí** (Decision) se týkají jen úzké problematiky a mají rovněž přímou platnost.¹³

Pro přehlednost jsou zde uvedeny důležité legislativní dokumenty ES zabývající se označováním potravin. Ty nejdůležitější budou níže podrobněji rozebrány:

- **Nařízení č. 178/2002/ES**, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin v platném znění,
- **Směrnice č. 2000/13/ES** o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy v platném znění,
- **Nařízení č. 1924/2006/ES** o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin v platném znění,
- **Směrnice Komise č. 2008/5/ES** o povinném uvádění jiných údajů, než jsou údaje stanovené ve směrnici 2000/13/ES, při označování určitých potravin v platném znění,
- **Směrnice Rady č. 1990/496/EHS** o nutričním označování potravin v platném znění.

---

¹³ Suková, I., Seznam potravinářských předpisů ES – 1. část

3.3.1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002

Společenství se při přípravě potravinového práva rozhodlo pro vysokou úroveň ochrany zdraví jako zásadu, kterou použije nediskriminačně bez ohledu na to, zda se s potravinami nebo krmivy obchoduje na vnitřním nebo mezinárodním trhu.

Je nezbytné přijmout opatření, která zaručí, že na trh nebudou uváděny potraviny, které nejsou bezpečné, a že budou existovat systémy umožňující identifikovat a řešit problémy bezpečnosti potravin, a to s cílem zajistit správné fungování vnitřního trhu a chránit lidské zdraví.

Obecné zásady potravinového práva

Potravinové právo sleduje jeden nebo více cílů vysoké úrovně ochrany lidského zdraví a také zdraví a zájmů spotřebitelů, včetně poctivého jednání v obchodu s potravinami.

Potravinové právo má za cíl, aby byl ve Společenství dosažen volný pohyb potravin a krmiv vyrobených nebo uvedených na trh podle obecných zásad a požadavků.

Požadavky na bezpečnost potravin

Potravina nesmí být uvedena na trh, není-li bezpečná. Potravina se nepovažuje za bezpečnou, je-li považována za škodlivou pro zdraví či nevhodnou k lidské spotřebě. Při rozhodování o tom, zda potravina je nebo není bezpečná, se berou v úvahu obvyklé podmínky použití potraviny spotřebitelem a v každé fázi výroby, zpracování a distribuce a informace poskytnuté spotřebiteli, včetně informací na štítku nebo dalších informací obecně dostupných spotřebiteli o tom, jak zamezit škodlivým účinkům určité povahy nebo skupiny potravin na zdraví.

Při rozhodování o tom, zda je potravina škodlivá pro zdraví, se berou v úvahu pravděpodobné okamžité nebo krátkodobé nebo dlouhodobé účinky dotyčné potraviny nejen pro zdraví osoby, která ji konzumuje, ale také na zdraví dalších generací. Dále pravděpodobné kumulativní toxické účinky či zvláštní zdravotní citlivost určité skupiny spotřebitelů, je-li potravina pro tuto skupinu spotřebitelů určena.

Odpovědnost za potraviny: provozovatelé potravinářských podniků

„Jestliže se provozovatel potravinářského podniku domnívá nebo má důvod se domnívat, že potravina, kterou dovezl, vyprodukoval, zpracoval, vyrobil nebo distribuoval, není v souladu s požadavky na bezpečnost potravin, neprodleně přistoupí ke stažení dotyčné potraviny z trhu, a uvědomí o tom příslušné orgány.

Provozovatel potravinářského podniku odpovědný za maloobchodní nebo distribuční činnost, která nemá vliv na balení, označování, bezpečnost nebo neporušenost potraviny, zahájí v mezích své činnosti postupy, jimiž se z trhu stahují výrobky nesplňující požadavky na bezpečnost potravin, a přispívá k bezpečnosti potraviny tím, že předá významné informace nezbytné ke sledování potraviny, přičemž spolupracuje na opatřeních producentů, zpracovatelů, výrobců nebo příslušných orgánů.“¹⁴

3.3.2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/13/ES

Důvodem sepsání této směrnice, která si bere za cíl sblížení právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, je rozdíl mezi právními a správními předpisy členských států, které mohou bránit volnému pohybu zboží jako jedné ze čtyř svobod.

Tato směrnice uvádí jako hlavní aspekt označování potravin potřebu informovat a chránit spotřebitele. Nejvhodnějším způsobem, jak toho docílit, je podrobné označování potravin a vytvoření seznamu všech povinných údajů. Členské státy si pak dále mohou stanovit vnitrostátní předpisy, které lze připojit k obecně stanoveným pravidlům, ale musí podléhat postupu Společenství. Dalším důvodem vzniku této směrnice je i zakázání údajů, které nebyly prokázány a které by mohly uvádět spotřebitele v omyl. Tento zákaz se vztahuje i na obchodní úpravu a reklamu.

Pro lepší porozumění dalšímu textu a vůbec problematice označování potravin je potřeba definovat některé pojmy, které tato směrnice často používá:

"označováním se rozumí slova, údaje, ochranné známky, obchodní značky, vyobrazení nebo symboly, které se vztahují k určité potravíně a které jsou uvedeny

---

¹⁴ EU, Nařízení č. 178/2002/ES, s. 3

na kterémkoliv obalu, dokladu, nápisu, etiketě, krčkové nebo rukávové etiketě, jimiž je potravina opatřena nebo jež se k potravíně vztahují"

"balenou potravinou se rozumí prodejní jednotka v obchodní úpravě v nezměněném stavu určená konečnému spotřebiteli a zařízením společného stravování, která se skládá z potraviny a obalu, do něhož byla potravina vložena před uvedením do prodeje, a to bez ohledu na to, zda je potravina v obalu uzavřena zcela nebo pouze zčásti, avšak v každém případě takovým způsobem, že bez otevření nebo výměny obalu nelze vyměnit jeho obsah".

Jak bylo uvedeno výše, jedním z důvodů sepsání této směrnice je zabránění uvádění zákazníka v omyl. Tím je myšleno například zkreslení důležité charakteristiky potraviny, která spotřebiteli pomáhá ve výběru. Dále připisování účinků, které dotyčná potravina nemá či vyvolání dojmu zvláštní až léčebné charakteristiky, kterou dotyčná potravina rovněž nemá.

Tyto a další důvody vedly k vytvoření seznamu povinných údajů na balených potravinách, které je potřeba s přihlédnutím k několika odchylkám na obalech uvádět vždy:

- 1) název, pod nímž je výrobek prodáván,
- 2) seznam složek,
- 3) množství určitých složek nebo skupin složek,
- 4) u balených potravin jejich čisté množství,
- 5) datum minimální trvanlivosti uvedením slovy „minimální trvanlivost do...“ nebo v případě potravin, které z mikrobiologického hlediska snadno podléhají zkáze, slova "spotřebujte do" a příslušné datum,
- 6) zvláštní podmínky uchování a použití,
- 7) jméno nebo obchodní jméno a sídlo výrobce nebo balírny nebo prodejce usazeného ve Společenství,

- 8) místo původu nebo provenience v těch případech, kdyby opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl, pokud jde o skutečný původ nebo skutečnou provenienci potraviny,
- 9) návod k použití v případě potraviny, kterou by bez tohoto návodu nebylo možné vhodným způsobem použít,
- 10) u nápojů s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % (obj.) se uvede skutečný obsah alkoholu (% obj.).

Tento výčet povinných údajů se vztahuje na potraviny obecně. Dále je nutno akceptovat požadavky uvedené v jednotlivých komoditních předpisech, případně dalších předpisech vztahujících se k potravinám. Jednotlivé členské státy mohou tento výčet ještě rozšířit o další povinné údaje, pokud se ovšem bude jednat o určité specifické potraviny a ne potraviny obecně.

Ad 1) Název, pod nímž je výrobek prodáván

Název, pod kterým je potravina prodávána, je stanovený v právních předpisech Společenství případně členského státu prodeje, pokud neexistují příslušné předpisy Společenství. Pokud chybí název příslušné potraviny i v právních předpisech členského státu prodeje, musí být stanoven název, který je dostatečně přesný a umožňuje poznat podstatu potraviny a odlišit ji od jiných potravin. Tento název nesmí být nahrazen ochrannou známkou, obchodní značkou nebo vymyšleným názvem a musí obsahovat údaje o fyzikálním stavu či určitém způsobu přípravy např. uzený, zmrazený atd. Nesplněním těchto požadavků, by mohl být konečný spotřebitel uveden v omyl.

Ad 2) Seznam složek

"Složkou se rozumí jakákoliv látka, včetně přídatných látek, která je použita při výrobě nebo přípravě potraviny a je v konečném výrobku stále přítomná, i když případně ve změněné formě." Seznam složek je uváděn sestupně v pořadí podle jejich hmotnosti ve výrobku a je uveden slovem "složení". Pokud je uvedeno množství, musí odpovídat množství složky nebo skupiny složek v okamžiku zpracování. Tento seznam

složek nemusí být uveden u jednosložkových potravin, čerstvého ovoce a zeleniny včetně brambor kromě loupaných a krájených.

Ad 3) Množství určitých složek nebo skupin složek

Množství složky nebo skupin složek musí být uvedeno, pokud je složka uvedena v názvu, pod kterým je potravinu prodávána nebo je na etiketě zdůrazněna slovy, vyobrazením či grafickým znázorněním. Z důvodu zvyšujícího se počtu výskytu alergie na lepek, musí být označení "modifikovaný škrob" doplněno údajem o jeho specifickém rostlinném původu, pokud tato složka může obsahovat lepek.

Ad 4) Čisté množství

Čisté množství musí být u potravin vyjádřeno u tekutin v jednotkách objemu a u ostatních výrobků v jednotkách hmotnosti. Toto označení není povinné u potravin se značnými úbytky objemu nebo hmotnosti, které jsou prodávány po kusech nebo váženy v přítomnosti kupujícího. Také u potravin jejich čisté množství je menší než 5 g či 5 ml, s výjimkou koření a bylin.

Ad 5) Datum minimální trvanlivosti potravin a datum spotřeby

Datum minimální trvanlivosti je datum, do kterého si potravinu uchovává své specifické vlastnosti při správném způsobu skladování. Pokud se jedná o přesné datum je na etiketě uvedeno slovy "minimální trvanlivost do...", v ostatních případech, kdy je uveden jen měsíc a rok nebo jen rok, se uvádí slovy "minimální trvanlivost do konce...". Pokud je pro zajištění uvedené trvanlivosti třeba splnění nějakých podmínek uchování, musí se na etiketě uvést.

Datum se skládá ze tří částí a to den, měsíc a rok v nezměněném pořadí. Avšak v případě že trvanlivost nepřekračuje tři měsíce, postačí jen den a měsíc. Avšak v případě, kdy trvanlivost je delší než tři měsíce, ale nepřekračuje osmnáct měsíců, postačí jen měsíc a rok. A v případě, že trvanlivost je delší než osmnáct měsíců, postačí jen rok.

U potravin, které podléhají rychlé zkáze a mohou po krátké době představovat nebezpečí pro lidské zdraví, musí být datum minimální trvanlivosti nahrazeno slovy "spotřebujte do" následované příslušným datem.¹⁵

3.3.3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006

Důvodem sepsání tohoto nařízení byl stoupající počet používání nejrůznějších výživových a zdravotních tvrzení uvnitř jednotlivých členských států, které byly dány rozdílnými vnitrostátními předpisy. Bylo tedy nutné tyto předpisy harmonizovat na úrovni Společenství, aby byl ochráněn spotřebitel a byl mu usnadněn výběr v rámci širokého sortimentu zboží.

Toto nařízení se týká všech příznivých výživových a zdravotních tvrzení uváděných v obchodních sděleních, v reklamě, v propagačních materiálech a vztahuje se i na ochranné známky a obchodní značky, protože i ty mohou být vnímány jako tvrzení. Naopak nevztahuje se na doporučení organizací a subjektů veřejného zdraví.

Hlavním kritériem uznání výživového nebo zdravotního tvrzení je přítomnost některých nutričně významných látek nebo výživový profil produktu. Při sestavování výživového profilu produktu se vychází z obsahu různých živin a látek s výživovým nebo fyziologickým účinkem, jejichž přítomnost má příznivý vliv nebo naopak, jejichž nadměrný příjem se nedoporučuje například tuky a cukry.

K zabezpečení pravdivosti tvrzení je nutné, aby látka, která je předmětem tvrzení, byla v konečném produktu obsažena v dostatečném množství, měla by být pro organismus využitelná a byla obsažena v takovém množství potravin, o němž lze předpokládat, že bude konzumováno. Dále by mělo být použití zdravotního tvrzení schváleno až po uskutečnění vědeckého hodnocení, které provádí Evropský úřad pro bezpečnost potravin.¹⁶ Lze používat pouze ta nutriční a zdravotní tvrzení, k nimž se EK vyjádřila pozitivně a byly publikovány.

---

¹⁵ EU, Směrnice č. 2000/13/ ES, s. 75

¹⁶ EU, Nařízení č. 1924/ 2006 /ES, s. 9

Pro účely tohoto nařízení se použijí definice pojmů:

„tvrzením se rozumí jakékoliv sdělení nebo znázornění, které není podle právních předpisů Společenství nebo vnitrostátních právních předpisů povinné, včetně obrázkového, grafického nebo symbolického znázornění v jakékoliv podobě, které uvádí, naznačuje nebo zprostředkovaně vyjadřuje, že potravina má určité vlastnosti,

„výživovým tvrzením se rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že potravina má určité prospěšné výživové vlastnosti v důsledku:

a) energetické (kalorické) hodnoty, kterou poskytuje, poskytuje ve snížené či zvýšené míře nebo neposkytuje, nebo

b) živin či jiných látek, které obsahuje, obsahuje ve snížené či zvýšené míře nebo neobsahuje,¹⁷

Příklad výživového tvrzení, které souvisí s energetickou hodnotou, může být třeba tvrzení „s nízkou energetickou hodnotou“ a tvrzení, které souvisí s obsahem živin, může být třeba „bez cukrů“ či „s vysokým obsahem vlákniny“. Tyto příklady výživových tvrzení jsou uvedeny v nařízení 1924/2006 ES (Příloha č. 3).

„zdravotním tvrzením se rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi kategorií potravin, potravinou nebo některou z jejích složek a zdravím,¹⁸

Příklad schváleného zdravotního tvrzení, které je uvedeno v nařízení 957/2010/ES, o schválení a zamítnutí schválení určitých zdravotních tvrzení při označování potravin a snížení rizika onemocnění a o vývoji a zdraví dětí, zní takto „Železo přispívá k rozvoji poznávacích funkcí u dětí“.

„tvrzením o snížení rizika onemocnění se rozumí každé zdravotní tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že spotřeba určité kategorie potravin, potravin

---

¹⁷ EU, cit. 13, článek 1, s. 13

¹⁸ Tamtéž

nebo některé z jejích složek významně snižuje riziko vzniku určitého lidského onemocnění.¹⁹

Příklad schváleného tvrzení o snížení rizika onemocnění, které je uvedeno v nařízení 384/2010/ES, zní takto: „Bylo zjištěno, že rostlinné steroly a estery rostlinných stanolů snižují hladinu cholesterolu v krvi. Vysoká hladina cholesterolu je rizikovým faktorem pro vznik ischemické choroby srdeční.“

Obecné zásady a podmínky pro všechna tvrzení

Výživová a zdravotní tvrzení nesmí být nepravdivá, dvojsmyslná či klamavá a nesmí vyvolávat pochybnosti o bezpečnosti nebo výživové přiměřenosti jiných potravin. Mohou být použita pouze za splnění podmínek vědecké průkaznosti, tedy že „*vědecké údaje prokázali přítomnost, nepřítomnost nebo snížení obsah živiny nebo jiné látky, k níž se tvrzení vztahuje, má příznivý výživový nebo fyziologický účinek.*“²⁰ Dále že lze očekávat, že průměrný spotřebitel porozumí příznivému účinku uvedenému v tvrzení.

Výživová tvrzení

Podmínkou uvedení výživového tvrzení je, že příslušné tvrzení je uvedeno v příloze tohoto nařízení a potravina splňuje podmínky vymezené tímto nařízením pro konkrétní tvrzení (Příloha 3)

Jak je uvedeno na portále Ministerstva zemědělství, dnem 19. 1. 2010 skončilo přechodné období, které umožňovalo používat výživová tvrzení, která byla v členském státě používána před 1. lednem 2006 a nejsou obsažena v příloze nařízení 1924/2006/ES. Od 19. 1. 2010 jsou uznávaná pouze výživová tvrzení uvedená v příloze výše uvedeného nařízení. Jelikož toto nařízení neobsahovalo výživové tvrzení o omega-3 a omega-6 mastných kyselinách, dnem 10. 2. 2010 bylo publikováno nařízení č. 116/2010/ES, kterým se mění nařízení 1924/2006/ES, pokud jde o seznam výživových tvrzení. Předmětem změny je rozšíření seznamu výživových tvrzení (Příloha 4).²¹

---

¹⁹ Tamtéž

²⁰ EU, cit. 13, článek 5, s. 15

²¹ eAGRI, Výživová tvrzení

Zdravotní tvrzení

Podle článku 8 toho nařízení jsou zdravotní tvrzení zakázána, pokud neodpovídají obecným požadavkům a nejsou obsažena v seznamu schválených tvrzení. Přípustná nařízení obsahují hlavně informace o důležitosti vyvážené stravy, množství a způsobu konzumace pro požadovaný efekt, upozornění na nevhodnost pro některé osoby, varování u potravin, kde nadměrná konzumace může ohrozit zdraví. Naopak nepřípustná tvrzení navozují dojem, že při konzumaci této potraviny, bude ohroženo zdraví nebo naopak bude člověk vyléčen, nebo slibují možnost úbytku váhy či uvádění doporučení některých lékařů či odborníků.

Jak bylo uvedeno výše, tak zdravotní tvrzení jsou zakázána, pokud nejsou obsažena v seznamu schválených tvrzení. Avšak nařízení dále uvádí výjimku. Pokud zdravotní tvrzení jiné než tvrzení odkazující na snížení rizika onemocnění odkazuje na živiny nebo látky pro růst a vývoj organismu a jeho fyziologické funkce nebo psychologické a behaviorální funkce nebo snižování či kontrolu hmotnosti, smějí být uvedena, aniž projdou schvalovací řízením.

Členské státy mohly do 31. ledna 2008 poskytnout Komisi seznam tvrzení spolu s podmínkami na ně se vztahujícími. A po konzultaci s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) měla přijmout Komise seznam schválených tvrzení platných pro Společenství.²²

Dle Státního zdravotního ústavu přijala Komise od členských států asi 44 000 tvrzení. Konsolidačním procesem byl vytvořen seznam čítající 4 185 tvrzení, ty pak byly předány k posouzení. Dne 1. 10. 2009 byla zveřejněna první část stanovisek vztahující se na vitamíny a minerální látky, rostlinné složky atd.²³

Postupně vycházejí další nařízení vždy jen k specifickým skupinám např. nařízení Komise č. 983/2009/ES nebo č. 1024/2009/ES. Tvrzení jsou předmětem stálého doplňování na základě doložených údajů.

---

²² EU, cit. 13, článek 8, s. 16

²³ Státní zdravotní ústav, Zdravotní tvrzení

3.3.4 Směrnice Komise č. 2008/5/ES

Tato směrnice byla sepsána za účelem zvýšení informovanosti spotřebitelů o údaje, které ve směrnici 2000/13/ES nebyly obsaženy. Jedná se zejména o balící plyny, které podle výše uvedené směrnice nemají být zahrnuty do seznamu složek, avšak spotřebitel má právo být informován o jeho použití. Dalším tématem této směrnice jsou náhradní sladidla. Na etiketě by mělo být uvedeno varování o použití určité skupiny náhradních sladidel. Seznam potravin, jejichž označení musí obsahovat jeden nebo více dalších údajů je uveden v příloze č. 1.²⁴

3.3.5 Směrnice Rady 1990/496/EHS

Důvodem sepsání této směrnice byl vzrůstající zájem veřejnosti o vhodné stravování a zdraví. Nutriční označování potravin má napomáhat při vzdělání v oblasti výživy a umožnit tak lepší výběr ze širokého spektra výrobků podle těchto zásad. Nutriční označování potravin má být uváděno v normalizované formě podle této směrnice platné pro celé Společenství. Ostatní způsoby jsou zakázány, avšak potravinám bez nutričního značení má být umožněn volný oběh. Vzhledem k nízké úrovni znalostí o výživě mají být uvedené údaje jednoduché a srozumitelné.

Tato směrnice se vztahuje na nutriční označování potravin, které jsou distribuovány v hotovém stavu konečnému spotřebiteli a do zařízení společného stravování. Nevztahuje se na přírodní minerální vody, doplňky stravy nebo potravinové doplňky.

Pro účely porozumění dalšímu textu, tato směrnice definuje:

"nutričním označování jako všechny údaje uvedené na etiketě týkající se energetické hodnoty, bílkovin, sacharidů, tuků, vlákniny, sodíku, vitamínů a minerálních látek"

"údaje o výživové hodnotě jako každé znázornění a reklamní sdělení, které udává, naznačuje nebo ze kterého vyplývají údaje o zvláštních výživových vlastnostech potravin v souvislosti s energetickou hodnotou".

---

²⁴ EU, Směrnice č. 2008/5/ES, s. 12

Pokud je údaj o výživové hodnotě uveden při označování, obchodní úpravě nebo v reklamě, je nutriční označování povinné. V jiných případech je nepovinné. Údaje o vitamínech a minerálních látkách musí být vyjádřeny kromě jednotek hmotnosti i v procentech doporučené denní dávky (příloha č. 2). Je však možné použít grafické znázornění viz obrázky níže. Dále údaje musejí být vztaženy na 100 g nebo 100 ml. Kromě toho může být tento údaj vztažen na podávanou dávku, jejíž množství je vyznačeno na etiketě, nebo na jednu porci, pokud je uveden jejich počet v balení.

Pokud se uvádí nutriční označování, používá se pro zobrazení následujících dvou skupin v závazném pořadí. Z čehož pokud se údaj vztahuje na cukry, nasycené mastné kyseliny, vlákninu nebo sodík, používá se skupiny 2. Skupina první je často nazývána „velká čtyřka“.

Skupina 1

- a) energetická hodnota
- b) obsah bílkovin, sacharidů a tuků

Skupina 2

- a) energetická hodnota
- b) obsah bílkovin, sacharidů, cukrů, tuků, nasycených mastných kyselin, vlákniny a sodíku²⁵

Kromě doporučené denní dávky (DDD) viz výše se v souvislosti s nutričním označováním používá i tzv. GDA (Guideline Daily Amounts) neboli doporučené denní množství viz obrázky níže. Tento způsob nutričního označování bude podrobněji popsán v praktické části.

---

²⁵ EU, Směrnice č. 1990/496/EHS

3.4 Legislativní úprava ČR

Legislativní požadavky České republiky musí vycházet z legislativních požadavků Společenství, avšak každý členský stát si může vytvořit další nařízení či předpisy, pokud budou dodržovat rámec stanovený EU. Česká republika je v některých nařízeních přísnější než nařízení Společenství. Jako příklad je možno uvést povinnost notifikace výživového a zdravotního tvrzení před uvedením do oběhu. Zatímco legislativa EU platná pro Společenství uvádí pouze povinnost uvedení tvrzení v seznam schválených tvrzení. Legislativní úprava ČR dodává ještě povinnost zaslání českého textu uvedeného na obalu Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu zdravotnictví.

Pro přehlednost zde budou uvedeny legislativní dokumenty zabývající se problematikou značení potravin. Ty nejdůležitější zde budou podrobněji rozebrány:

- **Zákon č. 110/1997 Sb.**, o potravinách a tabákových výrobcích,
- **Vyhláška č. 113/2005 Sb.**, o způsobu označování potravin a tabákových výrobků,
- **Vyhláška č. 450/2004 Sb.**, o způsobu výpočtu a uvádění výživové hodnoty potravin,
- komoditní vyhlášky.

3.4.1 Zákon č. 110/1997 Sb.

Tento zákon upravuje povinnosti provozovatele potravinářského podniku a podnikatele, který vyrábí nebo uvádí do oběhu tabákové výrobky. Účelem tohoto zákona je též stanovit povinnost podnikatele ohlásit zásoby potravin nebo zemědělských výrobků a upravit státní dozor na dodržování této povinnosti.

Pro lepší pochopení následujícího textu a celé problematiky je třeba vymezit základní pojmy, které se v tomto zákoně vyskytují například potraviny, přídatné látky, látky určené k aromatizaci, pomocné látky aj. Tento zákon definuje potraviny trochu jinak než výše uvedené nařízení 178/2002 Evropského Společenství, avšak význam zůstává zachován. Pro účel tohoto zákona se rozumí:

"potravinami látky určené ke spotřebě člověkem v nezměněném nebo upraveném stavu jako jídlo nebo nápoj, nejde-li o léčiva a omamné nebo psychotropní látky; za potravinu podle tohoto zákona se považují i přídatné látky, látky pomocné a látky určené k aromatizaci, které jsou určeny k prodeji spotřebiteli za účelem konzumace,"

"doplňkem stravy potravina, jejímž účelem je doplňovat běžnou stravu a která je koncentrovaným zdrojem vitamínů a minerálních látek nebo dalších látek s nutričním nebo fyziologickým účinkem, obsažených v potravině samostatně nebo v kombinaci, určená k přímé spotřebě v malých odměrných množstvích" například vitamíny a minerální látky,

"přídatnými látkami látky bez ohledu na jejich výživovou hodnotu, které se zpravidla nepoužívají samostatně ani jako potravina, ani jako charakteristická potravní přísada a přidávají se do potravin při výrobě, balení, přepravě nebo skladování, čímž se samy nebo jejich vedlejší produkty stávají nebo mohou stát součástí potraviny" například barviva, sladila, kypřidla,

„látkami určenými k aromatizaci potravin látky používané a určené k tomu, aby při přidání do potravin udělovaly potravině vůni nebo chuť, kterou by potravina bez těchto látek neměla nebo neměla v charakteristické intenzitě,“

„obohacenými potravinami potraviny, do kterých byly přidány vitamíny, minerální látky nebo další látky s nutričním nebo fyziologickým účinkem,

„uváděním do oběhu nabízení k prodeji, prodej nebo jiné formy nabízení ke spotřebě; skladování, přeprava pro potřeby prodeje a dovoz za účelem prodeje ode dne propuštění do volného oběhu.“

Povinnosti provozovatelů potravinářského podniku

Jak již bylo uvedeno výše, tento zákon obsahuje i podrobné vymezení povinností provozovatelů potravinářského podniku. Mezi hlavní povinnosti *„patří dodržování smyslových, fyzikálních, chemických a mikrobiologických požadavků na jakost potravin a dodržovat požadavky pro druhy a přípustná množství kontaminujících látek, reziduí pesticidů a toxikologicky významných látek.“*

Samozřejmostí je dodržování technologických a hygienických požadavků ve všech fázích výroby a uvádění potravin do oběhu. S touto povinností je spojena i povinnost na poskytnutí potřebného množství zaměstnanců a odpovídajícího technického vybavení pro zajištění kontroly.

Dále zákon věnuje část textu povinnostem provozovatelů při vývozu a dovozu potravin z a do třetích zemí. Provozovatel, který dováží potraviny z třetích zemí do EU má povinnost předložit celnímu orgánu osvědčení potvrzující, že potravina nebo surovina splňuje požadavky Společenství a zajistit provedení kontroly v případě, že to předpisy Společenství vyžadují. Naopak provozovatel, který vyváží potraviny z EU do třetích zemí je nucen dodržovat příslušné podmínky a požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost potravin nebo surovin. V případě, že tyto podmínky a požadavky nesplňuje, je povinen o tom informovat příslušný orgán v zemi určení.

Provozovatel potravinářského podniku, který uvádí do oběhu potraviny, doplňky stravy, přídatné látky, látky určené k aromatizaci či pomocné látky, je povinen jen takové obaly a obalové materiály, které:

- chrání potravinu před poškozením a znemožňuje záměnu nebo změnu obsahu bez otevření nebo změny obalu,
- odpovídají požadavkům na předměty a materiály přicházející do přímého styku s potravinami,

- senzoricky ani jiným způsobem neovlivní potravinu.

Dále zákon zdůrazňuje **informační povinnost** provozovatele potravinářského podniku, která spočívá hlavně v zaslání českého textu, který bude uveden na obalu příslušnému orgánů, ještě než je uveden do oběhu. Tuto povinnost můžeme rozdělit na čtyři skupiny:

- provozovatel potravinářského podniku, který vyrábí nebo uvádí do oběhu obohacené potraviny, kojeneckou výživu nebo doplňky stravy, je povinen zaslat český text označení, který bude uveden na obalu výrobku Ministerstvu zdravotnictví a v kopii Ministerstvu zemědělství a současně je jim povinen podat informaci o stažení tohoto výrobku z oběhu,
- provozovatel potravinářského podniku, který vyrábí nebo dováží z třetí země dietní potravinu určenou pro zvláštní lékařské účely, je povinen zaslat český text Státní zemědělské a potravinářské inspekci,
- provozovatel potravinářského podniku, který vyrábí nebo uvádí do oběhu potravinu, v jejímž označení na obale nebo v reklamě je uvedeno zdravotní tvrzení, je povinen zaslat české text Ministerstvu zdravotnictví a v kopii Ministerstvu zemědělství,
- naopak provozovatel potravinářského podniku, který vyrábí nebo uvádí do oběhu potravinu, v jejímž označení na obale nebo v reklamě je uvedeno výživové tvrzení jako je například „Neobsahuje cholesterol“ nebo „Snížený obsah cukru“, je povinen zaslat český text Ministerstvu zemědělství a v kopii Ministerstvu zdravotnictví.²⁶ Tento formulář je uveden v přílohách pod číslem 5.

---

²⁶ Česko, Zákon č. 110/1997 Sb., s. 2

3.4.1.1 Povinné náležitosti uváděné na obalu potravin

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinových a tabákových výrobcích, rozlišuje potraviny z hlediska na tzv. balené potraviny, zabalené potraviny a nebalené potraviny. Tyto druhy potravin se liší požadavky na označování v počtu i obsahu.

BALENÉ POTRAVINY

Povinné náležitosti, které je potřeba uvést na obalu **u balených potravin ve výrobě**, kdy takto označené potraviny jsou určeny konečnému spotřebiteli nebo provozovněm stravovacích služeb, jsou:

a) název obchodní firmy a sídlo firmy

Na potravinách musí být uveden buď výrobce nebo prodávající nebo balírna. U právnických osob se uvádí název a sídlo obchodní firmy, u fyzické osoby se uvádí jméno a příjmení a místo podnikání. U potravin se uvede země původu nebo vzniku potraviny v případech, kdy neuvedení by mohlo uvést spotřebitele v omyl o původu nebo vzniku této potraviny.²⁷ Jako matoucí lze považovat např. údaj „Vyrobena pro:...“, kdy se český spotřebitel může tento údaj chápat, jako že daný výrobek byl vyroben v ČR, i když může pocházet od výrobce mimo území ČR.²⁸

b) název potraviny

Pod názvem potraviny je myšlen název druhu, skupiny nebo podskupiny podle vyhlášky. Pokud potravinu nelze takto označit, používá se název odvozený od základní použité suroviny nebo technologie.

c) množství výrobku

Množství výrobku se uvádí v jednotkách hmotnosti nebo v jednotkách objemu. U pevných potravin nacházejících se v nálevu (ve vodném roztoku, v oleji aj.) musí být kromě celkové hmotnosti uvedena i hmotnost pevné potraviny.

²⁷ Česko, Zákon č. 110/1997 Sb., s. 12

²⁸ Suková, I., Průvodce označováním potravin, s. 8

d) datem použitelnosti

U potravin podléhajících rychlé zkáze a u potravin stanovených vyhláškou se uvádí datum za slova „spotřebujte do...“.

e) datum minimální trvanlivosti

Toto datum se povinně uvádí na všech potravinách, kromě potravin podléhajících rychlé zkáze, u nichž se používá datum použitelnosti.

f) způsob skladování

Jedná-li se o potraviny, u nichž by při nesprávném skladování mohla být poškozena zdravotní nezávadnost nebo zhoršena jakost, je nezbytné uvést konkrétní podmínky pro uchování po otevření obalu, popřípadě doba spotřeby potraviny.

g) údaj o způsobu použití

Tento údaj se uvádí u potravin, u nichž by při nesprávném použití mohla být poškozena zdravotní nezávadnost.

h) údaj o určení potraviny pro zvláštní výživu

i) složení potravin

Údajem o složení se rozumí složení potraviny podle použitých surovin (např. olej, vejce, mouka), přídatných látek (barviva, sladidla), látek určených k aromatizaci a potravních doplňků (vitamíny, minerální látky, mastné kyseliny).

j) označení šarže

Tento údaj se uvádí v případě, že se nejedná o potravinu označenou datem minimální trvanlivosti nebo datem použitelnosti, pokud toto datum obsahuje den a měsíc.

k) údaj o možnosti nepříznivého ovlivnění zdraví lidí

l) ionizace

Pokud je surovina nebo potravina ošetřena ionizujícím zářením, uvádí se slovy „ionizováno“ nebo „ošetřeno ionizací“ anebo „ošetřeno ionizujícím zářením“ vedle názvu složky potraviny.

m) údaj o výživové hodnotě

V případě, že je na obalu uvedeno výživové tvrzení, musí být uveden údaj o výživové (nutriční) hodnotě. Dále v případech stanovených předpisem.

n) údaj o třídě, jakosti, stanoví-li tak prováděcí předpis

o) další údaje, stanoví-li tak veterinární zákon²⁹

ZABALENÉ POTRAVINY

Provozovatel potravinářského podniku, který nabízí k prodeji nebo prodává spotřebiteli potraviny **zabalené** mimo provozovnu výrobce a bez přítomnosti spotřebitele, je povinen označit potravinu těmito údaji:

- a) obchodní jméno osoby, která potravinu zabalila,
- b) názvem potraviny,
- c) údajem o množství výrobku,
- d) údajem o složení potraviny,
- e) údajem o zemi původu nebo vzniku potraviny,
- f) datem použitelnosti/trvanlivosti.³⁰

NEBALENÉ POTRAVINY

Provozovatel potravinářského podniku, který uvádí do oběhu potraviny **nebalené**, je povinen označit vnější obaly:

- a) názvem potraviny,

---

²⁹ Česko, cit. 26

³⁰ Česko, cit. 26, s. 14

- b) datem minimální trvanlivosti/použitelnosti,
- c) údajem o ošetřujícím ionizujícím záření,
- d) třídou jakosti, stanoví-li tak vyhláška.³¹

---

³¹ Tamtéž

4. Vlastní zpracování

4.1 Vnitropodnikové požadavky

Vnitropodnikové požadavky na značení potravin musí vycházet z právních požadavků Společenství a v případě České republiky i z legislativní úpravy ČR. Výše uvedenými zákony, nařízeními, směrnicemi a vyhláškami je vymezen rámec povinností a práv, avšak každá společnost může, při dodržení těchto povinností, značení potravin ještě upravit.

Většinou se jedná o vnitropodnikové nařízení o dodržování určitého druhu písma, barev, umístění loga či textu atd. Tímto nařízením se řídí hlavně pracovníci marketingového oddělení, kteří podle něj sestavují celkovou podobu etikety včetně povinných náležitostí. Některé společnosti mohou mít samostatné oddělení, které se zabývá přímo inovacemi a uváděním nových výrobků. Zde záleží hlavně na velikosti společnosti.

Při vývoji nové etikety marketingové oddělení spolupracuje s reklamní agenturou, která pro něj obvykle zpracovává grafický návrh etikety a zařizuje tisk. Dále je častou praxí, že marketingové oddělení konzultuje každou etiketu s právníckou kanceláří, která se zabývá potravinovým právem. V neposlední řadě spolupracuje marketingové oddělení s logistou a manažerem, jenž má na starosti oblast, do které je etiketa určena.

Níže uvedené vnitropodnikové požadavky se zakládají na praktických zkušenostech se zkoumanou problematikou, avšak z důvodu nezveřejňování interních údajů konkrétních společností bude vše názorně ukázáno na vymyšleném logu a výrobku. Vzhledem k tomu, že značení potravin je velmi široké téma a vnitropodnikové požadavky jsou jen menší částí této problematiky, budou tyto požadavky částečně zobecněny.

4.1.1 Hlavní logo

Vzhled etikety je velice důležitý, jelikož ten zaujme zákazníka na první pohled. Tedy vzhled etikety musí na sebe v regálu plném konkurenčních výrobků upoutat pozornost kolemjdoucího zákazníka, měl by tedy jasně identifikovat značku a odlišit ji od konkurence. Je na konkrétní společnosti jak moc výrazný vzhled zvolí a jak se chce prezentovat. To ovšem záleží na mnoha faktorech, jako je celková pozice značky na trhu, cílová skupina a filosofie značky.

Etiketa může obsahovat několik prvků, jejichž přesná forma je obsažena právě ve vnitropodnikovém nařízení. Jedná se většinou o tvar loga, barevná výplň a barevné okraje loga, druh písma a barva písma a umístění názvu značky či názvu příslušné potraviny. Pokud je logo chráněno ochrannou známkou, má stanovenou podobu.

Tvar loga je většinou neměnný a může mít kruhovou či několikahranou podobu. Zde záleží jen na tvořivosti pracovníků společnosti. Pevně daný může být například úhel svíraný dvěma stranami atd. Zde uvedené vymyšlené logo má tvar čtyřúhelníku, který se ze shora dolů pozvolna zužuje a je vystouplý do prostoru pro dodání plastičnosti viz obrázek číslo 1.

Obrázek 1 Přední etiketa olivově zelená

Zdroj: Vlastní zpracování

Vnitropodnikové nařízení také může obsahovat nepřipustné zdeformování tvaru, v tomto případě by se mohlo jednat například o příliš velké zúžení tvaru, jak je názorně vidět na obrázku číslo 2.

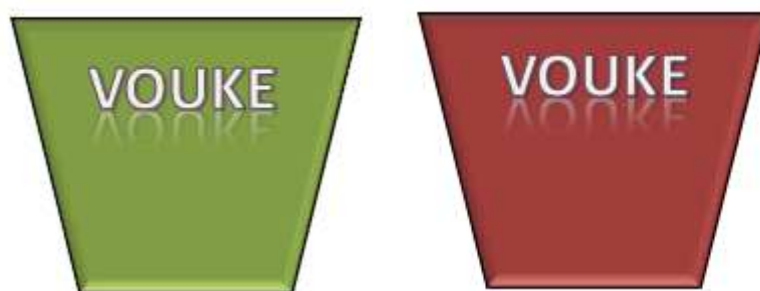
Obrázek 2 Nepovolené zúžení tvaru etikety

Zdroj: Vlastní zpracování

Spolu s tvarem loga souvisí i barevná výplň neboli pozadí loga a barevné ohraničení loga. Jak je vidět na obrázku č. 2, tak je zvolena olivově zelená barva v kontrastu s bílým písmem. Avšak toto nemusí být jen jediná možnost. Společnost může zvolit z důvodu odlišení jednotlivých výrobních řad i různé barevné pozadí. A hlavním klíčem určení barvy může být například právě kontrast výrazné tmavší barvy se světlým písmem. Na obrázku č. 3 je kromě prvního olivově zeleného loga, ještě přidaná loga druhé, které má výplň tmavě červenou. Možností barevné výplně ale může být nepřeberné množství. K ohraničení je zde použita úzká černá linka.

Obrázek 3 Barevné možnosti přední etikety

Zdroj: Vlastní zpracování

Dalšími významnými prvky hlavního loga je **druh a barva písma**. Většinou jsou typ a barva písma pro název značky i název výrobku stejné. Společnost si může vytvořit vlastní typ písma či použít některý z běžných typů. Také bývá určeno, v jaké vzdálenosti musí být text od okrajů loga. Na následujícím obrázku je zobrazen vymyšlený produkt

„mléčná čokoláda“ a je zvoleno olivově zelené logo. Je zde patrné špatné umístění textu, které zasahuje do okrajů a vypadá tak nevhledně.

Obrázek 4 Špatné umístění textu

Zdroj: Vlastní zpracování

Správné umístění textu, které nezasahuje do okrajů loga, můžeme vidět na obrázku č. 5. Kde název značky i výrobku je psaný stejným písmem tedy Calibri a barva je také v obou případech stejná, tedy bílá s polovičním odrazem.

Obrázek 5 Správné umístění textu

Zdroj: Vlastní zpracování

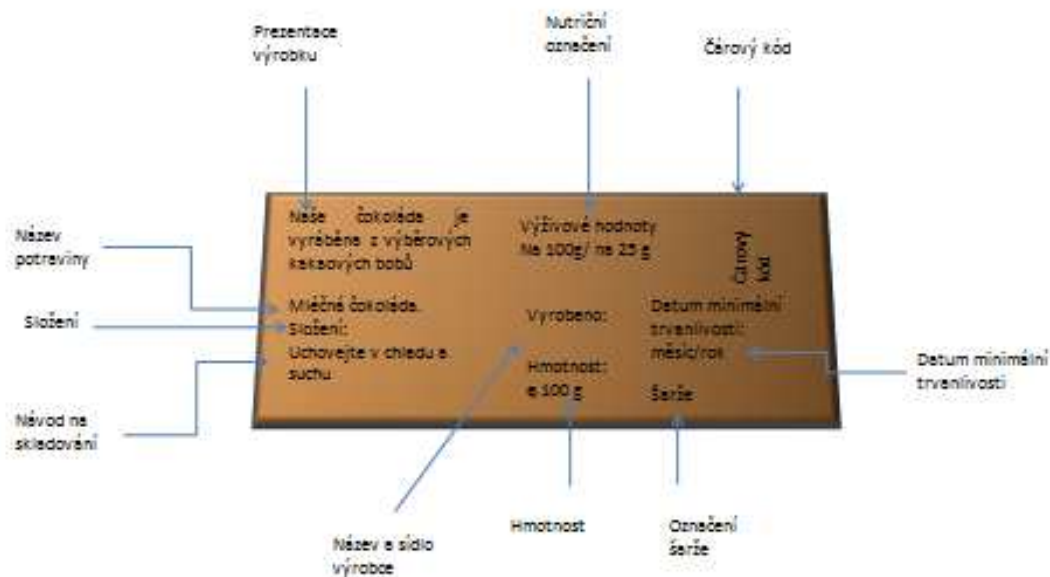
4.1.2 Zadní strana obalu

Zadní strana obalu většinou obsahuje všechny povinné náležitosti tak, jak je to stanovené legislativou. Jinak tomu není ani u zde vymyšleného produktu. Již výše bylo uvedeno, jaké povinné náležitosti musí obal potravin obsahovat dle zákona číslo 110/1997 Sb. V našem konkrétním případě se bude jednat o následující povinné náležitosti: název potravin, název a sídlo výrobce, datum minimální trvanlivosti obsahující pouze měsíc a rok (jelikož se jedná o dobu spotřeby mezi 3 a 18 měsíc), označení šarže (protože datum spotřeby neobsahuje den), pokyny ohledně způsobu skladování, údaj o výživové hodnotě. Dalším údajem zde přidaným je prezentace výrobku, která nepatří mezi povinné náležitosti, avšak běžně se na obal uvádí. Zde výrobce zdůrazňuje kvalitativní přednosti výrobku a mohl by zde i uvést výživové či zdravotní

tvrzení, které podléhá nařízení č. 1924/2006/ES, o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin viz výše. Všechny tyto náležitosti jsou zobrazené na následujícím obrázku.

Obrázek 6 Zadní strana obalu

Zdroj: Vlastní zpracování

Vnitropodniková nařízení mohou být i přísnější, než jsou požadavky stanovené zákonem. Například tabulku výživových hodnot není nutné podle směrnice č. 1990/496/ES uvádět vždy. A přesto společnosti z důvodu snahy kladného působení na zákazníky, kteří tyto údaje sledují a rozhodují se podle nich, může stanovit uvádění této tabulky na obal vždy. Většina společností si také určí pravidla zaokrouhlování hodnot v tabulce uváděných. Příklad je uveden v následující tabulce.

Tabulka 1 Příklad zaokrouhlovacího pravidla

energie	< 100	celé číslo
	> 100	zaokrouhlení na 0 a 5
bílkoviny, sacharidy, tuky	< 10	jedno desetinné číslo
	> 10	celé číslo
vláknina	jedno desetinné číslo	
sodík	dvě desetinná čísla	
vitamíny, minerální látky	záleží na RDA	

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2 GDA

Značení GDA (Guideline Daily Amounts) neboli doporučené denní množství poskytuje spotřebiteli jednoduchou informaci o tom, jaký podíl na osobu tvoří jedna porce dané potraviny z doporučeného denního množství. Systém GDA vychází z doporučení Konfederace potravinářského a nápojového průmyslu zemí EU (CIAA). Jeho používání není povinné, přesto je provozovateli potravinářských podniků často využíváno.

Díky jednoduché formě značení pomáhá spotřebitelům pochopit, kolik energie, živin a dalších látek důležitých pro zdraví obsahuje přesně definovaná porce výrobku. Právě jednotný standard značení usnadňuje spotřebitelům orientaci a výběr v široké nabídce výrobků.

4.2.1 Přední strana

Obsah energie, cukru, tuku, nasycených mastných kyselin a sodíku (nebo soli) v jedné porci a podíl tohoto množství v doporučeném denním množství je uveden na obalu výrobku buď ve formě ikony (nutriční bubliny), nebo tabulky. Informace se uvádějí vždy ve stejném pořadí.

Obrázek 7 Nutriční bublina

Zdroj: Potravinářská komora České republiky

Šířka jedné ikony GDA by neměla být méně než 8 mm a výška nejméně 12 mm. Jednobarevné provedení by nemělo používat červenou, oranžovou a zelenou. Tyto barvy by mohly být zavádějící vzhledem k symbolice jako barev semaforu. Text by měl být kontrastní vůči pozadí.³²

³² GDA, Systém značení, Návod na grafické znázornění GDA

Pokud mu rozmístění prvků na předním obalu dovoluje, může uvést pomocí nutričních bublin i dalších údaje, ale nelze vybrat jen některé. Poté je potřeba uvést všechny a v závazném pořadí.

Obrázek 8 Vodorovné zobrazení GDA

Zdroj: Potravinářská komora České republiky

Ikony by na obalu měly být vždy umístěny vodorovně, až na případy, kdy tvar obalu vyžaduje umístění svislé. Pořadí je však opět neměnné.

4.2.2 Zadní strana

Na zadní straně jsou potom ve formě tabulky přehledně seřazeny všechny důležité živiny a jejich přepočítání na podíl z doporučeného denního množství. Mohou zde být uvedeny i informace o obsažených vitamínech a minerálních látkách. Podmínkou je uvedení hodnoty denní doporučené dávky.

Pokud se výrobce rozhodne používat značení GDA, uvádí na svých produktech také tabulku s nutričními informacemi, tj. s údaji o energetické hodnotě a dalších živinách.³³ Na následujícím obrázku je vidět možné umístění tabulky.

Obrázek 9 Zadní strana obalu s tabulkou nutričních hodnot

Zdroj: Vlastní zpracování

³³ GDA, Systém značení, Detaily značení

4.3 Označení původu a zeměpisná označení Společenství

Kromě povinných náležitostí vymezených legislativou EU existují ještě další nepovinné údaje nebo spíše prvky, které výrobce může na obalu uvést. Tyto další údaje mohou výrobci prospět v tom, že ho mohou odlišit od dalších výrobců a zákazníci mohou upřednostnit jeho výrobek před konkurenčním, protože spotřebitelé přikládají v poslední době čím dál častěji důraz spíše kvalitě než kvantitě. Z tohoto důvodu roste i poptávka po zemědělských výrobcích nebo potravinách s identifikovatelným zeměpisným původem.

Výrobce může využít následující dvě skupiny chráněného zeměpisného názvu:

- označení původu,
- zeměpisné označení.

Výše uvedené skupiny upravuje nařízení č. 510/2006/ES, o ochraně zeměpisných značení a označení původu zemědělských produktů a potravin. K němu patří ještě nařízení Komise č. 1898/2006/ES, které je prováděcím předpisem.

„Chráněné označení původu (CHOP) je název regionu, určitého místa nebo ve výjimečných případech i země, který se používá k označení zemědělského produktu nebo potraviny:

- *které pochází z tohoto regionu, určitého místa nebo země,*
- *jejichž kvalita nebo vlastnosti jsou převážně nebo výlučně dány zvláštním zeměpisným prostředím zahrnujícím přírodní a lidské činitele a jejichž produkce, zpracování a příprava probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.“³⁴*

Jako příklad výrobku, který byl zapsán do rejstříku CHOP, je možno uvést Žatecký chmel. V rámci EU se jedná o první udělené označení týkající se chmele a jedno z prvních označení udělené českému zemědělskému nebo potravinářskému výrobku.

---

³⁴ Úřad průmyslového vlastnictví, Označení původu a zeměpisná označení Společenství

Obrázek 10 Chráněné označení původu

Zdroj: Egonov

„Chráněné zeměpisné označení (CHZO) je název regionu, určitého místa nebo ve výjimečných případech země, který se používá k označení zemědělského produktu nebo potraviny:

- které pochází z tohoto regionu, určitého místa nebo země,
- které mají určitou kvalitu, pověst nebo jinou vlastnost, kterou lze přičíst tomuto zeměpisnému původu a jejichž produkce, zpracování nebo příprava probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.“³⁵

Například Olomoucké tvarůžky se ocitly na seznam chráněných zeměpisných označení.

Obrázek 11 Chráněné zeměpisné označení

Zdroj: Egonov

---

³⁵ Tamtéž

Ačkoliv by se mohlo zdát, že obě tyto označení jsou totožná, rozdíl je následující. Pro CHZO stačí, aby jen jedno stádium výroby probíhalo ve vymezené zeměpisné oblasti.

Registrační řízení

Registrační řízení stanovené výše uvedeným nařízením je následující: sdružení výrobců podá žádost příslušnému orgánu u členského státu, v němž je příslušná zeměpisná oblast. V případě České republiky se jedná o Úřad průmyslového vlastnictví, který tuto žádost předá dále Evropské komisi. Považuje-li Komise žádost za oprávněnou, zveřejní je v Úředním věstníku Evropské unie. Neobdrží-li Komise do šesti měsíců námítky, zapíše název do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení.³⁶ Formulář žádosti o zapsání do rejstříku CHZO či CHOP je součástí přílohy.

Obrázek 12 Výrobek včetně CHOP

Zdroj: Vlastní zpracování

Výrobci jsou na tyto značení náležitě pyšní, a proto by ho s největší pravděpodobností uvedli hned na přední etiketu. Jak je tomu pro ukázkou i u našeho vymyšleného produktu. Zde je náhodně vybráno CHOP.

---

³⁶ Tamtéž

4.4 Značení ekologických produktů

Ekologické zemědělství představuje kontrolovanou produkci potravin za použití zemědělských postupů, které respektují životní prostředí a prospěch zvířat. Všechny produkty označené jako „organické“ nebo „eko“ nebo „bio“ a nesoucí logo ekologického výrobku udělované EU, některým státem nebo obchodním řetězcem musí být přinejmenším vyráběny podle předpisů EU. Mezi tyto předpisy patří hlavně nařízení Rady č. 834/2007/ES, o ekologické výrobě a značení ekologických produktů či nařízení č. 889/2008/ES, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady č. 834/2007/ES, o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu.³⁷

Podmínkou použití ochranné známky a obchodního označení nesoucí označení „bio“ nebo „eko“ či jejich odvozeniny se mohou použít, pouze pokud se alespoň 95 % sušiny produktu skládá z krmné suroviny ekologického způsobu produkce.³⁸

Logo

Logo EU pro ekologické zemědělství ujišťuje spotřebitele o původu a kvalitách nakupovaných potravin a nápojů. Od července 2010 je logo pro biovýrobky EU povinné pro všechny předem balené potraviny v Evropské unii. Je také možné toto logo použít dobrovolně a to pro předem nebalené produkty ekologického zemědělství vyrobené v EU nebo pro produkty ekologického zemědělství dovezené z třetích zemí. Nové logo pro biovýrobky je druhým certifikačním symbolem pro produkty ekologického zemědělství v EU. První symbol byl založen na dobrovolné bázi a od 1. července 2010 je již zastaralý.³⁹

Spolu s novým logem musí být na etiketě i číselný kód kontrolního orgánu členské země a dále místo, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny, z nichž se produkt skládá. Číselný kód přidělují členské státy každému kontrolnímu orgánu nebo subjektu. Tento kód začíná zkratkou členského státu nebo třetí země podle mezinárodní normy pro dvoumístné kódy zemí ISO 3166. Následuje výraz, který odkazuje na ekologický způsob

---

³⁷ Ekologické zemědělství, Průvodce nakupováním biovýrobků

³⁸ Nařízení č. 889/2008 ES, článek 59, s. 24

³⁹ Ekologické zemědělství, Logo

produkce a referenční číslo příslušného orgánu.⁴⁰ K uvedení místa, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny, se používá podle situace:

- zemědělská produkce EU nebo
- zemědělská produkce mimo EU nebo
- zemědělská produkce EU/mimo EU, pokud byla část surovin vyprodukována ve Společenství a část ve třetí zemi.

Výraz EU nebo mimo EU lze také doplnit nebo nahradit konkrétním názvem země v případě, že v této zemi byly vyprodukovány všechny zemědělské suroviny.⁴¹

Obrázek 13 Nové logo ekologického zemědělství

Zdroj: Ekologické zemědělství

Obrázek 14 Staré logo ekologického zemědělství

Zdroj: Ekologické zemědělství

---

⁴⁰ Nařízení č. 889/2008 ES, článek 58, s. 23

⁴¹ Nařízení č. 834/2007 ES, článek 24, s. 16

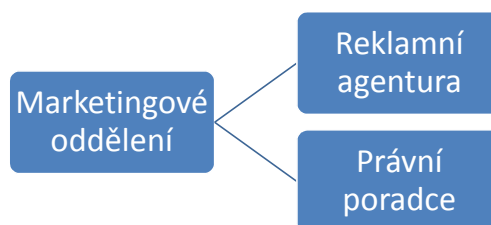

4.5 Proces vývoje nové etikety

Tento proces navazuje na rozhodnutí zařazení výrobku do portfolia společnosti či redesign výrobní řady a předchází jeho uvádění do oběhu. Toto rozhodnutí nebývá okamžikovým rozhodnutím ale naopak. Předchází mu výzkum trhu a zhotovení předběžných kalkulací. Koordinaci tohoto procesu má na starosti ve většině případů marketingové oddělení, avšak podílí se na něm mnoho lidí napříč celou společností.

V rámci procesu vývoje nové etikety je potřeba stanovit jednotlivé kroky spolu s načasováním a rozpočtem. V neposlední řadě specifikovat jaké úkoly z těchto kroků vyplývají a kdo za ně ručí. Některé společnosti mohou celý proces zvládnout i bez spolupráce s reklamní agenturou v rámci svých oddělení. Většina společností však dlouhodobě spolupracuje s reklamní agenturou, která pro ni vyhotoví design přední a zadní etikety včetně tisku. Načasování a rozpočet jsou závislé na velikosti společnosti, konkrétním produktu či oblasti, do které je produkt určen.

Obrázek 15 Spolupráce při vývoji nové etikety

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé kroky při vývoji nové etikety

Následující kroky jsou zobrazeny pro představu o procesu vývoje nové etikety, avšak vycházejí z praxe:

1. Jak již bylo výše uvedeno, důvod pro vývoj nové etikety je například zařazení nového výrobku do portfolia společnosti. V tuto chvíli vzniká potřeba nové etikety. Obalový materiál již musí být zajištěn. V tomto kroku

je potřeba dohodnout požadované množství etiket, které se může pohybovat kolem 1 mil. kusů v závislosti na prodeji konkrétního výrobku. Zde spolupracuje příslušný manažer pro danou oblast, který zná konečné zákazníky, a logista, který má zase povědomí o výrobních možnostech společnosti. Je také potřeba udělat rozhodnutí o použití jazykových verzí.

2. Dále následuje vytvoření potřebné dokumentace. Hlavními podklady jsou podklady pro designový návrh, technické parametry, získání čárového kódu viz níže. Produktová specifikace je interní dokument, který obsahuje všechny důležité údaje o produktu včetně uvedení odpovědností jednotlivých osob a začlenění produktu do portfolia. Tento krok může trvat zhruba 3 dny.
3. Na základě produktové specifikace se sestaví „plán vývoje nové etikety“. Jelikož je většina těchto údajů daná legislativou, je potřeba tyto údaje zkontrolovat s odborníkem přes potravinové právo. Poté následuje překlad etikety do předem určených jazyků, na který je potřeba také zhruba 2-3 dny.
4. V dalším kroku je potřeba domluvit se s reklamní agenturou či s interním grafickým oddělením, které bude mít na starosti návrh designu a tisk etiket. Hlavní body, které se musí domluvit, jsou načasování a rozpočet. Takto navržené časování a rozpočet musí schválit příslušný manažer.
5. Vybraná reklamní agentura představí návrh přední etikety marketingovému oddělení. To zprostředkuje tento návrh všem zúčastněným osobám. V případě, že existují kritické komentáře, sepíše se požadavky na změny, které jsou zaslány zpět do agentury. Ta je může zpracovávat zhruba 4 dny. Takto se tento krok opakuje až k finálnímu návrhu přední etikety, kdy jsou spokojeni všichni, což bývá po druhém či třetím návrhu. Samozřejmě platí, že čím méně je korekcí, tím menší jsou náklady.
6. Podobně je tomu tak i se zadní etiketou. V tomto bodě je však nutné již mít překlady etiket do požadovaných jazyků. Reklamní agentura opět prezentuje návrh tentokrát zadní etikety. Všichni se k tomuto návrhu vyjádří

a do reklamní agentury jsou zaslány připomínky, pokud existují. Opět se tento krok opakuje až do fáze úplné spokojenosti.

7. Většina nadnárodních společností má specializované oddělení, které schvaluje každou novou etiketu ze všech zemí. Není výjimkou, že je toto schválení zpoplatněno někdy až horentní částkou.
8. Po finálním schválení přední a zadní etikety hlavními manažery a výše uvedeným specializovaným oddělením, připraví reklamní agentura finální designu včetně barev a zašle do tiskárny potřebná data, mezi něž patří například přesné definování barev a materiálu.
9. Poté následuje už jen doručení etiket do skladu a olepení.

Přelepení etikety

V některých případech, které budou vysvětleny níže, se netvoří nová etiketa. Pouze se vytvoří jakási nálepka, kterou se přelepí původní etiketa. Tento postup bývá méně nákladný než tvorba úplně nové etikety, ale záleží na konkrétní situaci.

Na rozdíl od schvalování nové etikety, které je poměrně časově náročné, je schvalování přelepení etikety jednodušší. Zde již není potřeba schválení specializovaného oddělení, odpadají zde tedy náklady spojené s kontrolou. Pouze se etiketa konzultuje s odborníky přes potravinové právo, aby nebylo označení v rozporu se zákonem.

4.5.1 Podklady pro designový návrh

Tyto podklady jsou důležitým interním dokumentem, který tvoří podklad pro tvorbu nové etikety a případné budoucí úpravy. Obsahuje veškeré údaje, které musí být uvedeny na etiketě ze zákona a případné další nepovinné údaje, které jsou stanoveny ve vnitropodnikových nařízeních. Samozřejmostí je i uvedení odpovědností za tento projekt. Mezi údaje, které tento dokument obsahuje, můžeme zařadit:

- důvod vývoje nové etikety,
- značka nebo produktová řada,
- země, ve které se bude výrobek prodávat,
- obchodní síť, pro kterou je výrobek určen,
- čárový kód,
- druh etikety (přední, zadní,...),
- odpovědné osoby,
- reklamní agentura,
- veškerý text na etiketě: logo značky, popis produktu, složení, alergenů, přídavné látky, nutriční hodnoty, GDA, návod k použití a skladování, hmotnost, tvar data spotřeby, recyklační značky, původ výrobku, kontaktní údaje společnosti atd.

4.5.2 Získání čárového kódu

Přidělování čárového kódu EAN spadá v České republice do kompetence sdružení GS1 Czech Republic, které je členskou organizací GS1.

System GS1 je „*ucelený systém mezinárodně platných standardů pro automatickou identifikaci a přenos informací o identifikovaných položkách, službách a o objektech nebo subjektech. Jde o systém, který je v současné době nejrozšířenějším standardem v rámci globálního řetězce na světě.*“ Jedním z okruhů standardů je okruh BarCodes, který obsahuje jednotlivé číselné struktury a čárové kódy.

Do systému GS1 se mohou zapojit všechny právnické nebo fyzické osoby, kterou jsou zaregistrovány na území České republiky. Mezi oběma stranami se uzavře obchodní smlouva, ve které se PO nebo FO zaváže k dodržování organizačních, metodických a technických podmínek systému. Přihláška do systému je mezi příloženými dokumenty.

Výsledkem zapojení do systému je přidělení konkrétního identifikačního čísla firmy novému uživateli. Před tímto identifikačním číslem se nachází český národní prefix 859. Kombinace obou čísel vytvoří tzv. Company prefix uživatele, který je základem pro všechny identifikační struktury a zaručuje jejich mezinárodní jednoznačnost.

V ČR jsou přidělována identifikační čísla ve třech formátech podle toho, jakou kapacitu požaduje uživatel pro rozlišení jednotlivých druhů položek, viz následující obrázek.

Obrázek 16 Formáty identifikačních čísel

Formát	Company prefix	Kapacita pro identifikaci položek
4 místný	859 x x x x	00001 - 99999
5ti místný	859 x x x x x	0001 - 9999
6ti místný	859 x x x x x x	001 - 999

Zdroj: GS1 Czech Republic

Pro potřeby automatického sběhu/snímání dat se jednotlivé identifikační struktury převádějí do podoby čárového kódu, který je možno snímat skenery v různých okamžicích v rámci výrobního či obchodního procesu.

Identifikační čísla spolu s jejich grafickou podobou dostane zboží obvykle již u výrobce. V některých případech dochází k identifikaci až v dalších fázích logistického řetězce např. ve skladu u distributora.

Globální číslo obchodní položky – GTIN

GTIN je určeno k identifikaci zboží nebo služby, ke kterým se vztahují určitá matriční data a které lze ocenit, objednat nebo vyfakturovat v jakémkoliv místě logistického řetězce.

Pro identifikaci obchodních položek jsou využívány standardní číselné struktury GTIN-8, GTIN-13, GTIN-14. GTIN-8 jsou používány jen pro velmi malé výrobky, protože číselná struktura obsahuje jen národní prefix 859, čtyřmístné číslo konkrétní položky a jednomístnou kontrolní číslice.

GTIN-13 se skládá z Company prefixu, čísla kontrolní položky a kontrolní číslice. Struktura se liší podle délky Company prefixu, viz následující obrázek.

Obrázek 17 Příklad GTIN-13

859 1234	00001	x	
859 12345	0001	x	
<u>859 123456</u>	<u>001</u>	<u>x</u>	
--->			Company prefix
	--->		číslo položky
		-->	kontrolní číslice

Zdroj: GS1 Czech Republic

GTIN-14 je tvořena stejně jako předchozí číselná struktura GTIN-13, akorát na první pozici zleva před Company prefixem se uvádí logistická varianta s hodnotami 1 – 8, která se používá k rozlišení různých druhů obchodních jednotek.

Sériový kód pro logistické jednotky - SSCC

Pro identifikaci logistických jednotek, jako jsou palety a kontejnery, se používá v systému GS1 tzv. SSCC kód. Tento kód má osmnáctimístnou strukturu, která je tvořena

zleva logistickou variantou s hodnotami 0 – 9, pak následuje Company prefix, číslo konkrétní položky a kontrolní číslice viz následující obrázek.

Obrázek 18 Příklad SSCC

0	859 1234	000000001	x	
1	859 12345	00000001	x	
<u>2</u>	<u>859 123456</u>	<u>0000001</u>	<u>x</u>	
-->				logistická varianta
	---			Company prefix
		---		číslo položky
			-->	kontrolní číslice

Zdroj: GS1 Czech Republic

Zboží se vyskytuje v logistickém řetězci nejčastěji v těchto základních provedeních:

- spotřebitelská jednotka: doporučené jsou standardní číselné struktury GTIN-13, GTIN-8,
- obchodní jednotka: doporučené jsou standardní číselné struktury GTIN-13 a GTIN-14,
- logistická jednotka: doporučené jsou standardní číselné struktury GTIN-13 a GTIN-14. Dále u paletových jednotek je povinné uvádět SSCC kód a doporučuje se kódovat i další logistické informace jako je například datum minimální trvanlivosti, množství obchodních jednotek ložených na paletě aj.⁴²

Obrázek 19 Příklad identifikace zboží

spotřebitelská jednotka	obchodní jednotka	logistická jednotka
		
GTIN-13: 8591234560016	GTIN-13: 8591234560023 nebo GTIN-14: 18591234560013	SSCC-18: 085912345600000016 + GTIN-13: 8591234560030 nebo GTIN-14: 28591234560010

Zdroj: GS1 Czech Republic

⁴² GS1 Czech Republic, Systém GS1: Základní informace, s. 2

Náklady spojené s využíváním služeb sdružení GS1 Czech Republic

Všechny poplatky a platební podmínky jsou uvedeny v obchodní smlouvě se společností GS1 v článku III. Uživatel se v této smlouvě zavazuje uhradit:

- jednorázový poplatek ve výši 5 000,- Kč a
- roční provozní poplatek.

Výše ročního provozního poplatku záleží hlavně na zařazení uživatele do kategorie A až O podle výše dosažených ročních tržeb za prodej výrobků za minulý kalendářní rok. Nejedná se tedy o celkové tržby společnosti. Seznam kategorií a jim odpovídajících poplatků je rozepsán v následující tabulce. Uvedené částky jsou bez DPH a jsou aktualizovány každý rok.

Tabulka 2 Seznam kategorií podle výše tržeb

Kategorie	Roční tržby v milionech Kč	Roční provozní poplatek v tisících Kč
A	0 do 1	1
B	nad 1 do 5	2
C	nad 5 do 10	3
D	nad 10 do 25	4
E	nad 25 do 50	5
F	nad 50 do 100	9
G	nad 100 do 200	13
H	nad 200 do 500	15
I	nad 500 do 1000	20
J	nad 1000 do 2000	30
K	nad 2000 do 5000	40
L	nad 5000 do 10000	60
M	nad 10000 do 20000	90
N	nad 20000 do 35000	120
O	nad 35000	150

Zdroj: GS1 Czech Republic

V prvním roce využívání služeb také záleží na období zapojení. Pokud uživatel uzavřel smlouvu v prvním pololetí, uhradí plnou částku poplatku. Pokud uzavřel smlouvu až v druhém pololetí, uhradí pouze poloviční částku. Tento odstavec však platí pouze pro kategorie C až O.

Dále jsou ve smlouvě rozepsány jednorázové poplatky na základě podané zvláštní žádosti. Například za přidělení jednoho kódu GTIN-8 je účtován poplatek ve výši 400,- Kč bez DPH a stejně tak za zařazení položky do standardovaného číselníku GS1 Czech Republic také 400,- Kč bez DPH.⁴³

V následující tabulce je vypočtena předběžná kalkulace na vymyšleném příkladu společnosti, která by výší svých tržeb na loňský rok spadala do kategorie F, a tedy výše roční provozního poplatku by byla 9 000,- Kč bez DPH. Do systému by se zapojila v březnu tohoto roku, takže výše provozního poplatku by se v prvním roce nekrátila, ale naopak musel by být uhrazen ještě jednorázový vstupní poplatek ve výši 5 000,- Kč. Dále v prvním i druhém roce si přeje společnost zařadit do systému tři produkty. Tato kalkulace slouží pouze pro představu o provozních nákladech.

Tabulka 3 Předběžná kalkulace provozních nákladů

Poplatky	První rok	Další rok
vstupní poplatek	5 000 Kč	0 Kč
provozní poplatek/rok	9 000 Kč	9 000 Kč
zařazení položky	1 200 Kč	1 200 Kč
Celkem	15 200 Kč	10 200 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Generace GTIN kódu

Po získání Company prefixu je generace jednotlivých kódů již na konkrétní společnosti. Společnosti si musí samy hlídat, aby se čárové kódy neopakovaly. Kódy se tedy netvoří přes internetovou aplikaci či na základě žádosti. Většinou si společnosti vedou evidenci kódů a k nim přiřazených výrobků. Stačí jen sešit program Excel. Poté stačí jen vygenerovat kontrolní číslo. Nejjednodušší je použít aplikaci na webových stránkách společnosti GS1. Kde se zadá Company prefix s číslem položky a kontrolní číslo se dopočítá. Toto kontrolní číslo je určitý druh kontroly, který by měl zabránit, aby někdo cizí bez registrace v systému nevyužíval Company prefixu jiné společnosti.

Takto vygenerovaný kód se již společnosti GS1 nijak neoznamuje. Pouze ji společnost oznámí svým odběratelům a skladu, nejčastěji pomocí skladové karty.

⁴³ GS1 Czech Republic, Vzorová smlouva OSO2011

4.6 Dopady na společnost při nedodržení právních požadavků

Provozovatel potravinářského podniku musí být obeznámen se všemi právními požadavky, které jsou v souvislosti s jeho oblastí podnikání v platnosti. Tyto požadavky jsou obsahem zákonů, nařízení, směrnic a vyhlášek, jejichž přehled a nejdůležitější předpisy jsou uvedeny v třetí kapitole. V případě nedodržení některého požadavku může být provozovatel potravinářského podniku sankcionován peněžitou pokutou až zákazem výroby či distribuce.

Hlavním orgánem státního dozoru je **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**, která bude předmětem následující podkapitoly. Dozor nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou našeho území před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich hostitelů vykonává **Státní veterinární správa České republiky**.

Někdy bývá chybně s kontrolou potravin spojen jiný kontrolní orgán a to Česká obchodní inspekce, která je orgánem státní správy, organizační složkou státu, kde ústředního ředitele jmenuje ministr průmyslu a obchodu. *„ČOI kontroluje a dozoruje právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytující spotřebitelský úvěr nebo provozující tržiště pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad.“* ČOI kontroluje dodržování podmínek stanovení k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků, avšak nekontroluje potraviny, pokrmy a tabákové výrobky. **Dozor nad kvalitou potravinářských výrobků vykonává pouze Státní zemědělská a potravinářská inspekce.** ČOI může v souvislosti s potravinami zkontrolovat pouze poctivost prodeje. Například zkontrolování, zda prodejci používají ověřená měřidla atd.

4.6.1 Státní zemědělská a potravinářská inspekce

SZPI je organizační složkou státu, která je přímo podřízena Ministerstvu zemědělství. Skládá se z ústředního inspektorátu, který sídlí v Brně, a dalších šesti inspektorátů, které jsou rozděleny do jednotlivých regionů. Mezi její hlavní činnosti patří kontrolní činnost, laboratorní činnost a certifikační činnost.

V rámci kontrolní činnosti SZPI kontrolu suroviny, potraviny, zemědělské a tabákové výrobky. Jedná se o cílenou kontrolu, jejímž účelem je ochrana ekonomických zájmů občanů i státu. Tím je myšlena ochrana spotřebitele před zdravotně závadnými potravinami, před potravinami, které jsou klamavě označené, s prošlým datem použitelnosti či neznámého původu.

Realizace kontrolní činnosti vychází hlavně ze Zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, který je rozebrán v třetí kapitole. Pod pojmem kontrola zdravotní nezávadnosti je zahrnuta kontrola mikrobiologických požadavků a kontrola obsahu cizorodých látek. Pod pojmem kontrola jakosti je zahrnuta kontrola analytických znaků (např. obsah tuku, vlhkost), kontrola sensorických znaků. Zvlášť se posuzuje označování výrobku.⁴⁴

4.6.1.1 Kontrolní činnost SZPI – příklady z praxe

Státní zemědělská a potravinářská inspekce vykonává kontrolní činnost namátkově či na něčí podnět. Kontrola na něčí podnět je velmi často užívanou praktikou používanou v konkurenčním boji. V rámci této kontrolní činnosti může odhalit menší či větší nedostatky označování potravin.

Menší nedostatky

Menší nedostatky jsou většinou odhalovány přímo při kontrole přímo v prodejně. Pod těmito prohřešky je myšlen například chybějící český text či špatný tvar označení trvanlivosti atd. Pracovník SZPI v těchto případech vyplní rozhodnutí na místě, které obsahuje lhůtu na nápravu v krátké výši zhruba 7 dnů podle závažnosti nedostatku. Za nápravu je odpovědný prodejce většinou obchodní řetězec, avšak v praxi je běžné, že on

---

⁴⁴ Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Kontrolní činnost SZPI

tuto povinnost přeneše na dodavatele. Mezi nejčastější způsoby nápravy patří stáhnutí zboží nebo přelepení etiket. Obojí na náklady dodavatele.

Někteří prodejci trvají rovnou na **stáhnutí zboží** bez možnosti přelepení etiket. A ačkoliv by se mohlo zdát, že tento způsob nápravy není nikterak problematický, tak opak je pravdou. Rozhodnutí SZPI platí pro celou Českou republiku. Tedy je třeba zkontrolovat všechny prodejny, zda ještě v jiné prodejně se nenachází špatně označené zboží. V praxi prodejce vyhotoví a pošle dodavateli soupis, který obsahuje výčet jednotlivých prodejen a počtu kartonů tohoto zboží na nich a požaduje nahrazení všech kartonů po celé ČR.

Určená lhůta není však nikterak dlouhá. Dodavatel si musí ověřit, zda má dostatek zboží na výměnu a s vyhovující expirací. Také záleží na vzdálenosti prodejny od dodavatele. Přeprava zboží přes celou republiku může trvat i dva dny. A důležitou roli hraje i doba, kdy se o návštěvě inspekce dodavatel dozvěděl. Není výjimkou, že se o návštěvě dozví i s dvoudenním zpožděním. Všechny tyto faktory je potřeba zvážit.

Důležité jsou i vztahy odběratele a dodavatele, protože je způsob, jak rozhodnutí SZPI obejít. V případě dobrých vztahů se mohou dodavatel s odběratelem dohodnout a prodloužit si lhůtu na nápravu. Zboží se stáhne a svezí na centrální sklad, tím je splněna podmínka rozhodnutí stažení zboží z oběhu a dodavatel získává další čas na nahrazení zboží.

Druhým způsobem nápravy je **přelepení etikety**. Zde se již zboží nestahuje. Pouze špatně olepené zboží je potřeba přelepit etiketou se správnými údaji. Opět je potřeba dodržet stanovenou lhůtu a zvážit náklady a čas na dopravu, počet prodejen a časovou náročnost samotného přelepování. Dodavatel může vyslat například své obchodní zástupce pro daný kraj či využít služeb personální agentury. Obchodní zástupci sice znají danou oblast a prodejnu, avšak nejsou tak časově flexibilní, protože mohou mít již smluvené jiné obchodní schůzky. Proto se při tak krátké lhůtě na nápravu vyžívá velice často služeb personální agentury.

Dodavatel pouze nechá vytisknout etikety a doručí je do agentury spolu s rozpisem prodejen. Personální agentura najme potřebný počet lidí na tuto jednorázovou událost. Agentura si v tomto případě účtuje hodinovou sazbu za každého pracovníka a paušální

náklady na dopravu. V součtu se mohou náklady pohybovat zhruba kolem 20 000 Kč. Tato částka je poměrně velká, ale tento mimořádný náklad je možné zařadit do daňově uznatelných nákladů.

Dalším neméně podstatným nákladem je tisk etiket. Zde záleží na počtu ks a typu etikety, ale tisk standardní etikety se pohybuje 0,1 - 1 Kč za ks. Tento náklad samozřejmě vzniká i při zvolení varianty využití obchodních zástupců.

Jelikož se jedná o chybné označení potraviny, které není tak závažné, dává SZPI prodejci **blokovou pokutu** v řádech tisíců dle závažnosti. Prodejce samozřejmě tuto pokutu obratem naúčtuje dodavateli.

Tyto menší prohřešky nemusí odhalit jen inspekce. Často na chybné označení upozorní sám prodejce svého dodavatele. Další postup je však dosti podobný. Opět může prodejce přikázat zboží stáhnout nebo přelepit a lhůta na nápravu určené prodejce se také pohybuje kolem 7 dnů.

Při **rozhodování** o výběru způsobu nápravy chybného označení je potřeba zvážit všechny vstupující náklady a jejich dopady na společnost. Například náklady na jednu z variant mohou být vyšší, avšak daňově uznatelné. Nebo naopak jedna z variant může být rovnou vyloučena z důvodu momentální nesplnitelnosti, i když by vykalkulované náklady na ni mohly být nižší. Jako příklad je možno uvést přelepení etiket obchodními zástupci. Nemuselo by se platit personální agentuře i náklady na dopravu by byly minimální vzhledem k tomu, že ti zástupci už v dané oblasti pracují. Avšak bývá časté, že zboží je tolik, že by to obchodní zástupci sami nezvládli, nebo by přelepení nestíhali kvůli pracovnímu vytížení.

Větší nedostatky

Větší nedostatky odhaluje jen Státní zemědělská a potravinářská inspekce, protože k jejich odhalení je potřeba akreditované laboratoře. Mezi tyto větší prohřešky patří hlavně nesoulad deklarovaného složení se skutečným složením potraviny, které se odhaluje právě pomocí odběru vzorků a následné kontroly složení. Odběry vzorků SZPI provádí nejčastěji na něčí podnět. Zde je mnohem častější, že je podněcovatelem konkurent výrobce než u menších nedostatků.

V případě, že se potvrdí chybně uvedené složení, vydá SZPI rozhodnutí, které je již závažnější než u menšího prohřešku. Rozhodnutí obsahuje lhůtu na nápravu ve výši 6 měsíců. Tato lhůta je o poznání delší než u předchozí skupiny, protože se jedná o velký zásah, který ovlivňuje veškeré distribuované špatně označené zboží po celé České republice ve všech prodejnách. Mezi hlavní způsoby nápravy patří změna etikety a změna receptury. Ani jeden způsob nápravy není jednoduchý. Opět záleží na zhodnocení nákladů a možnostech výrobce.

V případě nesplnění podmínek rozhodnutí, může dojít k zákazu výroby. Distribuce je ovšem v této fázi ještě povolena z důvodu doprodeje veškeré již vyrobené zásoby. Rozhodující je datum výroby. Výrobci ovšem toto nařízení často obcházejí. Když se blíží konec lhůty a oni nemají zajištěné zboží se správným označením, naplánují několikanásobnou výrobu ještě před koncem lhůty. Uměle si tak prodlouží vymezenou lhůtu tím, že mají ještě dostatek zboží, které mohou prodat. V případě, že SZPI objeví datum výroby pozdější než 6 měsíců od data rozhodnutí, může udělit zákaz distribuce.

Změna etikety je procesně náročný krok, protože se většinou jedná o vytvoření nové etikety. Proces schvalování nové etikety je již podrobně popsán výše. Zde budou pouze doplněny náklady, které jsou s tímto způsobem nápravy spojeny.

Jako první náklad, který je potřeba uhradit, je platba reklamní agentuře za návrh nové etikety. Tato platba se může pohybovat kolem 30 000 Kč, v závislosti na druhu produktu. Některé nadnárodní společnosti mají specializované oddělení, které se zabývá schvalováním nových etiket. Ačkoliv se jedná o interní schvalovací orgán, nebývá výjimkou, že za toto schválení je účtován poplatek. V některých nadnárodních společnostech je tento poplatek až zarážející, protože se pohybuje kolem 3 000 EUR, což při přepočtu na koruny je 73 000 Kč.

Dalším nemalým nákladem jsou již vytištěné etikety, které již nelze použít, protože je na nich uvedeno neodpovídající složení. Výše nákladů potom odpovídá počtu vytištěných nevyužitých etiket. Tyto náklady jsou nemalé, protože je pravidlem, že si společnost nechá vytisknout jednorázově větší množství podle prodejnosti toho konkrétního výrobku.

Samozřejmostí je vytištění nové etikety, které následuje až po jejím schválení. Náklady na tisk nové etikety se pohybují kolem 0,1 – 1 Kč za kus za standardní etiketu, u krabičkové etikety 2 – 3 Kč za ks. U hodně prodávaného výrobku se počet nově vytištěných etiket může pohybovat kolem 1 – 2 mil. Kč.

Zde je opět potřeba zvážit výši nákladů. Místo tisku krabičkové etikety, které jsou o poznání dražší než standardní etikety, je možné zvolit variantu přelepování textu ve skladu pomocí jednoduché nálepky tzv. **sticker**. Náklady na toto olepování je samozřejmě také nutné uhradit, ale jejich výše záleží na smluvních podmínkách. Velkou výhodou je, že schválení stickeru bývá interní záležitostí společnosti. Za jeho návrh je odpovědné marketingové oddělení, které jeho text konzultuje s odborníky na potravinové právo, ale není zde potřeba schválení specializovaného oddělení u nadnárodních společností. Odpadá zde proto poměrně vysoký náklad.

Dalším způsobem nápravy je změna receptury. Tedy taková její úprava, aby text přesně odpovídal složení výrobku. Tato možnost je méně pravděpodobná, protože změna receptury je procesně ještě náročnější než změna etikety. K tomuto kroku se uchýlí společnosti v případě nutnosti. Například při změně zákona. V poslední době je často diskutovaným tématem výše soli v potravinách. Může se stát, že Evropská unie nařídí maximální výši soli. V tom případě by se ovšem kromě receptury musela pravděpodobně upravit i etiketa.

Výběr způsobu nápravy je tedy hlavně závislý na nákladové kalkulaci nápravy chybného označení konkrétního výrobku. Dále rozhodují i faktory, které nejdou tak lehce kvantifikovat, jako jsou vztahy dodavatelů a odběratelů atd.

4.6.2 Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů obsahuje § 11, který se zabývá právě správními delikty PO a podnikajících FO.

Za správní delikt se uloží pokuta do:

a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt:

- porušení zákazu podle § 5 odst. 1 písm. a), tedy porušení zákazu výroby a uvádění do oběhu výrobků, potravin, surovin anebo tabákových výrobků; porušení zákazu používání obalů, přístrojů a zařízení; porušení zákazu užívání prostor pro výrobu a uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků, pokud nesplňují podmínky, které umožňují uchovat zdravotní nezávadnost potravin,

- nesplnění nařízení o zničení zdravotně závadných zemědělských výrobků, potravin, surovin, nebo tabákových výrobků podle § 5 odst. 1 písm. b),

- nesplnění opatření podle § 5 odst. 1 písm. c), d), e) nebo f), tedy nesplnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků či nesplnění opatření k zajištění nabízených, prodávaných nebo skladovaných zemědělských výrobků, potravin nebo tabákových výrobků, označených nebo nabízených klamavým způsobem či nesplnění pozastavení uvádění do oběhu potravin při podezření, že jsou jiné než zdravotně nezávadné.

b) 3 000 000 Kč, jde-li o správní delikt:

- porušení povinnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím požadavky na zemědělské výrobky.⁴⁵

---

⁴⁵ Česko, Zákon č. 146/2002 Sb., s. 5

5. Závěr

Označování potravin je velkým přínosem pro spotřebitelé, kteří mají právo a přejí si být informováni o úplném složení výrobku a nutričních a energetických hodnotách. Mohou se tak lépe rozhodnout, jakému výrobku dají přednost mezi velkým množstvím podobných produktů.

Dále pro alergiky například celiaky je označování potravin podstatným zjednodušením života, protože sledování složení potravin je pro ně každodenní nutností. Správně označený výrobek jim pomůže se mnohem rychleji zorientovat a v případě alergiků je může zachránit před zdravotními nepříjemnostmi. Alergenní složky totiž musí být uváděny vždy.

Pozitivním krokem ze strany nejrůznějších organizací jako jsou rezorty Ministerstva Zemědělství, Potravinářská komora ČR, spotřebitelské svazy aj., je uveřejňování nejrůznějších brožur a letáků, které mají spotřebitelům pomoci správně číst etikety potravin. Protože i když je označování potravin pro ně jednoznačným přínosem, nemusí se vždy v jednotlivých údajích orientovat.

Určité negativum pro provozovatele potravinářských podniků je spatřováno v množství legislativních dokumentů, které je potřeba sledovat a dodržovat. Není samozřejmě výjimkou, že dochází k častým novelizacím a i nařízení a směrnic přibývá. Orientace v těchto legislativních dokumentech bývá tedy velmi složitá a nepřehledná.

Samozřejmostí bývá konzultace s odborníkem přes potravinové právo. Bez jeho schválení se většinou nevytvoří žádná etiketa, protože není v možnostech běžného marketingového oddělení, aby se vyznalo ve všech legislativních požadavcích. Tím ovšem náklady na vytvoření etikety rostou.

Dalším možná až trochu absurdním nákladem je interní schválení etikety. Provádí ho specializované oddělení hlavně nadnárodních společností, které ještě před uvedením potravin s novou etiketou do trhu, musí údaje na ni schválit. Je to tedy již druhé schválení správnosti dodržování legislativních požadavků. Přitom toto oddělení je soustředěno do jedné z několika zemí a tedy pravděpodobnost, že má konzultanty na právní požadavky každé země, je malá. Proto nemůže posoudit správnost údajů z hlediska legislativní úpravy

České republiky. A tento náklad není přehledným. Tvoří velkou položku čítající v některých případech až 3 000 EUR tedy zhruba 70 000 Kč.

Zde by tedy bylo na místě od takovéto interní legalizace upustit nebo výši fakturované částky za ní přehodnotit. Mohlo by stačit pouze potvrzení od právnické kanceláře zabývající se potravinovým právem, že je etiketa v pořádku. Toto potvrzení by se poté zaslalo do specializovaného oddělení a v tomto případě by nebylo nic účtováno. V případě, že by potvrzení do určitého termínu zasláno nebylo, následovala by faktura na 3 000 EUR či méně.

Výše uvedené specializované oddělení by však mělo stále zůstat jakousi autoritou ve schvalování etiket. Proto by mělo vybranou právnickou kancelář navrženou každou zemí schválit a mělo možnost ji odmítnout. Další její pravomocí by mohlo být udělení pokuty v případě, že by etiketa, která jim byla zaslána spolu s potvrzením, byla chybná. Tyto náklady by již byly oprávněné a ovlivnitelné společností.

Výše uvedený návrh potvrzuje i fakt, že v případě pouze opravy etikety formou tzv. stickeru, tedy nálepky, která se přelepuje ve skladu, se již nic ke schválení specializovanému oddělení neposílá. Přitom údaje na nálepce uvedené mohou být naprosto shodné s údaji, které musí být uvedeny na etiketě. Tedy se jedná pouze o jinou formu označení potravin, ale obsahově shodnou. Což se zdá být poněkud paradoxní.

V těchto situacích také často dochází ke konzultaci marketingového oddělení s právnickou kanceláří. Proto by i u pouhého přelepení mohlo být posíláno potvrzení o právní správnosti uváděných údajů. Zde však už bez určení termínu, do kdy se má potvrzení poslat a případných pokut. Potvrzení by se posílalo pouze proto, aby specializované oddělení mělo přehled o nápravě chybného značení.

V současnosti je bohužel častým jevem chybějící český překlad etikety a to, i když jsou náklady spojené s nápravou chybně označené etikety poměrně vysoké. Z toho lze usuzovat, že kontroly jsou nedostačující a pokuty mírné. Zisk z prodeje potravin hlavně ve velkých obchodních řetězcích zřejmě tuto pokutu plně pokryje. Z tohoto důvodu by měla být zavedena zvýšená odpovědnost výrobců a distributorů za označení potravin prostřednictvím vyšších pokut a častějších namátkových kontrol.

6. Seznam použitých zdrojů

Česko. Vyhláška o označování výživové hodnoty potravin. *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 150, 450, s. 1-6.

Česko. Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících předpisů. *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 74, 258, s. 3622-3662.

Česko. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích. *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 38, 110, s. 1-39.

Česko. Zákon o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, 61, 146, s. 1-14.

Česko. Zákon o způsobu označování potravin a tabákových výrobků. *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 37, 113, s. 1-15.

EU. Nařízení ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. *Úřední věstník Evropské unie*. 2002, 178, s. 1-43.

EU. Nařízení ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. *Úřední věstník Evropské unie*. 2002, částka 31, 178, s. 463-486.

EU. Nařízení Komise č. 889/2009 ES o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu. *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, 250, 889, s. 1-84.

EU. Nařízení Rady č. 834/2007 ES o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení č. 2092/91. *Úřední věstník Evropské unie*. 2007, 189, 834, s. 1-23.

EU. Směrnice o nutričním označování potravin. *Úřední věstník Evropské unie*. 1190, L 276, 496, s. 40-44.

EU. Směrnice o povinném uvádění jiných údajů, než jsou stanovené ve směrnici 5/2008. *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, částka 27, 5, s. 12-16.

EU. Směrnice o sblížení právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy. *Úřední věstník Evropské unie*. 2000, částka 15, 13, s. 75-89.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing: strategie a trendy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 272 s. ISBN 978-80-247-2690-8.

SUKOVÁ, Irena. *Průvodce označováním potravin*. 2. přepracované vydání. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2008. 52 s. ISBN 80-7271-174-1.

SVATOŠ, Miroslav, et al. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

Systém GS1: Základní informace. Praha: GS1 Czech Republic, 2006. 20s.

Internetové zdroje:

EAGRI [online]. © 2009-2010 [cit. 2011-02-22]. Výživová tvrzení. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/oznacovani-potravin-a-obaly/vyzivova-tvrzeni/>>.

Ekologické zemědělství: Šetrné k přírodě, prospěšné pro Vás. [online]. [cit. 2011-03-04]. Marketingový materiál. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/toolbox/marketing-material_cs>.

Ekologické zemědělství: Šetrné k přírodě, prospěšné pro Vás. [online]. [cit. 2011-03-04]. Logo. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_cs>.

Food Safety Authority of Ireland. *The labelling of Food in Ireland 2002* [online]. [cit. 2011-03-16]. Food Labels What do they mean? Dostupné z WWW: www.fsai.ie/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=2118

GastroTrend [online]. 20.08.2010 [cit. 2011-02-06]. Znáte pravidla pro označování potravin?. Dostupné z WWW: <<http://www.gastrotrend.cz/7-rubriky-clanky/7-potravin-y-kuchyne/76-rozliseni-vin-dle-regionu/1991-znate-pravidla-pro-oznacovani-potravin.html>>.

MOJŽÍŠEK, Julius. *ABZ.cz : slovník cizích slov* [online]. c2005-2006 [cit. 2011-02-03]. Pojem analýza. Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/analyza>>.

Potravinářská komora České republiky. *GDA : Navigace ve světě živin a kalorií* [online]. [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.gda.cz/>>.

PSTRUŽINA, Karel. Analýza a syntéza. *Atlas filosofie vědy* [online]. Praha: E-LOGOS, 1999 [cit. 2011-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/kfil/win/atlas1/analyza.htm>>. ISSN 1211-0442.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce [online]. 06. 12. 2010 [cit. 2011-02-03]. Dovoz potravin a surovin z EU. Dostupné z WWW: <<http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027344&docType=ART&nid=11817>>.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce [online]. 11. 05. 2010 [cit. 2011-02-04]. Dovoz ze třetích zemí. Dostupné z WWW: <<http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1022975&docType=ART&nid=11818>>.

SUKOVÁ, Irena. *Informační centrum bezpečnosti potravin* [online]. 28.1.2011 [cit. 2011-02-08]. Seznam potravinářských předpisů ES - 1. část. Dostupné z WWW: <<http://www.bezpecnostpotravin.cz/Index.aspx?ch=551&typ=1&val=67847&ids=3486>>.

Úřad průmyslového vlastnictví [online]. 2010 [cit. 2011-03-04]. Označení původu a zeměpisná označení Společenství. Dostupné z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/komunitarni/pravo-evropskych-spolecenstvi/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi.html>>.

VODÁKOVÁ, Jitka; ČERNOCHOVÁ, Miroslava; RAMBOUSEK, Vladimír. *Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta: Katedra informačních technologií a technické výchovy* [online]. Zář 2007 [cit. 2011-02-13]. Metodické pokyny

pro zpracování diplomových prací. Dostupné z WWW:
<<http://it.pedf.cuni.cz/metodika/index.php?kap=6>>.

7. Přílohy

Příloha č. 1 ..... Směrnice č. 5/2008/ES - příloha I.

Příloha č. 2 ..... Směrnice č. 496/1990/EHS - příloha I.

Příloha č. 3 ..... Nařízení č. 1924/2006/ES - příloha I.

Příloha č. 4 ..... Nařízení č. 116/2010/ES - příloha I.

Příloha č. 5 ..... Notifikace o uvedení výživového tvrzení

Příloha č. 6 ..... Formulář žádosti o zapsání názvu do rejstříku CHZO či CHOP

Příloha č. 7 ..... Přihláška do systému GS1

Příloha č. 1

Seznam potravin, jejichž označení musí obsahovat jeden nebo více dalších údajů

Druh nebo skupina potravin	Údaje
Potraviny, jejichž trvanlivost byla prodloužena pomocí balicích plynů schválených podle směrnice Rady 89/107/EHS ⁽¹⁾	„baleno v ochranné atmosféře“
Potraviny obsahující náhradní sladidlo nebo náhradní sladidla, která jsou schválena směrnicí 94/35/ES	„s náhradním sladidlem (s náhradními sladidly)“, uvedený údaj se doplní názvem, pod nímž je výrobek prodáván, jak je stanoveno v článku 5 směrnice 2000/13/ES
Potraviny obsahující jak přidaný cukr nebo cukry, tak náhradní sladidlo nebo náhradní sladidla, která jsou schválena směrnicí 94/35/ES	„s cukrem (s cukry) a s náhradním sladidlem (s náhradními sladidly)“, uvedený údaj se doplní názvem, pod nímž je výrobek prodáván, jak je stanoveno v článku 5 směrnice 2000/13/ES
Potraviny obsahující aspartam	„obsahuje zdroj fenylalaninu“
Potraviny obsahující více než 10 % přidaných alkoholických cukrů	„nadměrná spotřeba může vyvolávat průjem“
Cukrovinky nebo nápoje obsahující glycyrrhizovou kyselinu nebo její amonnou sůl v důsledku přidání této látky jako takové (těchto látek jako takových) nebo přidání lékořice lysé (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) v koncentraci 100 mg/kg nebo 10 mg/l nebo vyšší	Údaj „obsahuje lékořici“ se připojí bezprostředně za seznam složek, pokud není výraz „lékořice“ již uveden v seznamu složek nebo v názvu, pod nímž je výrobek prodáván. Není-li uveden seznam složek, uvede se údaj v blízkosti názvu, pod kterým je výrobek prodáván.
Cukrovinky obsahující glycyrrhizovou kyselinu nebo její amonnou sůl v důsledku přidání této látky jako takové (těchto látek jako takových) nebo přidání lékořice lysé (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) v koncentraci 4 g/kg	Za seznam složek se připojí tento údaj: „Obsahuje lékořici. Osoby trpící vysokým krevním tlakem by se měly vyvarovat nadměrné spotřeby.“ Není-li uveden seznam složek, uvede se údaj v blízkosti názvu, pod kterým je výrobek prodáván.
Nápoje obsahující glycyrrhizovou kyselinu nebo její amonnou sůl v důsledku přidání této látky jako takové (těchto látek jako takových) nebo přidání lékořice lysé (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) v koncentraci 50 mg/l nebo vyšší nebo v koncentraci 300 mg/l nebo vyšší v případě nápojů obsahujících více než 1,2 % (obj.) alkoholu ⁽²⁾ .	Za seznam složek se připojí tento údaj: „Obsahuje lékořici. Osoby trpící vysokým krevním tlakem by se měly vyvarovat nadměrné spotřeby.“ Není-li uveden seznam složek, uvede se údaj v blízkosti názvu, pod kterým je výrobek prodáván.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 40, 11.2.1989, s. 27.

⁽²⁾ Tato hodnota se vztahuje na výrobky určené k přímé spotřebě nebo ke spotřebě po obnovení podle pokynů výrobců.

Příloha č. 2

Vitamíny a minerální látky, které mohou být uváděny, a jejich doporučené denní dávky (RDA)

Vitamin A	μg	800
Vitamin D	μg	5
Vitamin E	mg	10
Vitamin C	mg	60
Thiamin	mg	1,4
Riboflavin	mg	1,6
Niacin	mg	18
Vitamin B6	mg	2
Folacin	μg	200
Vitamin B 12	μg	1
Biotin	mg	0,15
Kyselina pantothenová	mg	6
Vápník	mg	800
Fosfor	mg	800
Železo	mg	14
Hořčík	mg	300
Zinek	mg	15
Jod	μg	150

Zpravidla má být při stanovení významného množství uvažováno 15 % doporučené dávky uvedené v této příloze, obsažených ve 100 g nebo ve 100 ml nebo v jednom balení, pokud toto balení obsahuje pouze jednu porci.

Příloha č. 3

Výživová tvrzení a podmínky, které se na ně vztahují

S NÍZKOU ENERGETICKOU HODNOTOU

Tvrzení, že se jedná o nízk energetickou potravinu, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 40 kcal (170 kJ)/100 g v případě potravin pevné konzistence nebo více než 20 kcal (80 kJ)/100 ml v případě tekutin. V případě stolních sladidel se použije limit 4 kcal (17 kJ) na porci, se sladivými vlastnostmi odpovídajícími 6 g sacharózy (přibližně 1 kávová lžička sacharózy).

SE SNÍŽENOU ENERGETICKOU HODNOTOU

Tvrzení, že se jedná o potravinu se sníženou energetickou hodnotou, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li energetická hodnota snížena alespoň o 30 %, a současně je nutné uvést vlastnost nebo vlastnosti, díky nimž má potravina sníženou celkovou energetickou hodnotu.

BEZ ENERGETICKÉ HODNOTY

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez energetické hodnoty, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 4 kcal (17 kJ)/100 ml. V případě stolních sladidel se použije limit 0,4 kcal (1,7 kJ) na porci, se sladivými vlastnostmi odpovídajícími 6 g sacharózy (přibližně 1 kávová lžička sacharózy).

S NÍZKÝM OBSAHEM TUKU

Tvrzení, že se jedná o nízkotučnou potravinu, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 3 g tuku na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 1,5 g tuku na 100 ml v případě tekutin (1,8 g tuku na 100 ml v případě polotučného mléka).

BEZ TUKU

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez tuku, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,5 g tuku na 100 g nebo 100 ml. Tvrzení vyjádřená jako „X % bez tuku“ jsou však zakázána.

S NÍZKÝM OBSAHEM NASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem nasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud celkový obsah nasycených mastných kyselin a transmastných kyselin v produktu nepřesahuje 1,5 g na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 0,75 g na 100 ml v případě tekutin, přičemž v žádném z těchto případů nesmí celkový obsah nasycených mastných kyselin a transmastných kyselin představovat více než 10 % energetické hodnoty.

BEZ NASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez nasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud celkový obsah nasycených tuků a transmastných kyselin nepřesahuje 0,1 g nasycených tuků na 100 g nebo 100 ml.

S NÍZKÝM OBSAHEM CUKRŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem cukrů, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 5 g cukrů na 100 g v případě potravin pevné konzistence nebo 2,5 g cukrů na 100 ml v případě tekutin.

BEZ CUKRŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez cukrů, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,5 g cukrů na 100 g nebo 100 ml.

BEZ PŘÍDAVKU CUKRŮ

Tvrzení, že do potraviny nebyly přidány cukry, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud nebyly do produktu přidány žádné monosacharidy ani disacharidy ani žádná jiná potravinová složka používaná pro své sladivé vlastnosti. Pokud se cukry v potravine vyskytují přirozeně, mělo by být na etiketě rovněž uvedeno: „OBSAHUJE PŘIROZENĚ SE VYSKYTUJÍCÍ CUKRY“.

S NÍZKÝM OBSAHEM SODÍKU/SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu s nízkým obsahem sodíku/soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,12 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g nebo 100 ml. V případě vod jiných než přírodních minerálních vod spadajících do působnosti směrnice 80/777/EHS by tato hodnota neměla být vyšší než 2 mg sodíku na 100 ml.

S VELMI NÍZKÝM OBSAHEM SODÍKU/SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu s velmi nízkým obsahem sodíku/soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,04 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g nebo 100 ml. Toto tvrzení nelze použít v případě přírodních minerálních vod a jiných vod.

BEZ SODÍKU NEBO BEZ SOLI

Tvrzení, že se jedná o potravinu bez sodíku nebo bez soli, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, neobsahuje-li produkt více než 0,005 g sodíku nebo rovnocenné množství soli na 100 g.

ZDROJ VLÁKNINY

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem vlákniny, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 3 g vlákniny na 100 g nebo alespoň 1,5 g na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM VLÁKNINY

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem vlákniny, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 6 g vlákniny na 100 g nebo alespoň 3 g na 100 kcal.

ZDROJ BÍLKOVIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem bílkovin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud bílkoviny představují alespoň 12 % energetické hodnoty potraviny.

S VYSOKÝM OBSAHEM BÍLKOVIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem bílkovin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud bílkoviny představují alespoň 20 % energetické hodnoty potraviny.

ZDROJ (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) NEBO (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem vitaminů nebo minerálních látek, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň významné množství vitaminů nebo minerálních látek, jak je uvedeno v příloze směrnice Rady 90/496/EHS nebo množství uvedené v odchylkách stanovených v článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1925/2006 ze dne 20. prosince 2006 o přidávání vitaminů, minerálních látek a některých dalších látek do potravin⁽¹⁾.

S VYSOKÝM OBSAHEM (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) NEBO (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem vitaminů nebo minerálních látek, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň dvojnásobek hodnoty „zdroje (NÁZEV VITAMINU/VITAMINŮ) nebo (NÁZEV MINERÁLNÍ LÁTKY/MINERÁLNÍCH LÁTEK)“.

OBSAHUJE (NÁZEV ŽIVINY NEBO JINÉ LÁTKY)

Tvrzení, že potravina obsahuje určitou živinu nebo jinou látku, pro které nejsou v tomto nařízení stanoveny zvláštní podmínky, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, splňuje-li produkt všechna příslušná ustanovení tohoto nařízení, a zejména článek 5. Pro vitaminy a minerální látky se použijí podmínky vztahující se na tvrzení „zdroj...“.

SE ZVÝŠENÝM OBSAHEM (NÁZEV ŽIVINY)

Tvrzení, že obsah jedné nebo více živin jiných než vitaminů a minerálních látek byl zvýšen, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, splňuje-li produkt podmínky platné pro tvrzení „zdroj ...“a zvýšení obsahu představuje ve srovnání s podobným produktem alespoň 30 %.

SE SNÍŽENÝM OBSAHEM (NÁZEV ŽIVINY)

Tvrzení, že byl obsah jedné nebo více živin snížen, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, pokud snížení obsahu představuje alespoň 30 % ve srovnání s podobným produktem, s výjimkou mikroživin, pro něž je přijatelný 10 % rozdíl referenčních hodnot stanovených ve směrnici Rady 90/496/EHS, a sodíku nebo rovnocenné hodnoty soli, pro něž je přijatelný 25 % rozdíl.

LIGHT/LITE (LEHKÝ)

Tvrzení, že se jedná o produkt „light“ nebo „lite“, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, musí splňovat stejné podmínky, jako jsou podmínky stanovené pro výraz „se sníženým obsahem“; toto tvrzení musí být také doplněno informací o vlastnosti nebo vlastnostech, díky nimž se jedná o produkt „light“ nebo „lite“.

Příloha č. 4

V příloze nařízení (ES) č. 1924/2006 se doplňuje nový text, který zní:

„ZDROJ OMEGA-3 MASTNÝCH KYSELIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu, která je zdrojem omega-3 mastných kyselin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 0,3 g kyseliny alfa-linolenové na 100 g a na 100 kcal nebo alespoň 40 mg celkového obsahu kyseliny eikosapentaenové a kyseliny dokosaheptaenové na 100 g a na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM OMEGA-3 MASTNÝCH KYSELIN

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem omega-3 mastných kyselin, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, obsahuje-li produkt alespoň 0,6 g kyseliny alfa-linolenové na 100 g a na 100 kcal nebo alespoň 80 mg celkového obsahu kyseliny eikosapentaenové a kyseliny dokosaheptaenové na 100 g a na 100 kcal.

S VYSOKÝM OBSAHEM MONONENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem mononenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 45 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od mononenasycených tuků a představují-li mononenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.

S VYSOKÝM OBSAHEM POLYENENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem polynenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 45 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od polynenasycených tuků a představují-li polynenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.

S VYSOKÝM OBSAHEM NENASYCENÝCH TUKŮ

Tvrzení, že se jedná o potravinu s vysokým obsahem nenasycených tuků, a jakékoli tvrzení, které má pro spotřebitele pravděpodobně stejný význam, lze použít pouze tehdy, je-li alespoň 70 % mastných kyselin přítomných v produktu odvozených od nenasycených tuků a představují-li nenasycené tuky více než 20 % energetické hodnoty produktu.“

Příloha č. 5

Ministerstvo zemědělství
Odbor potravinářské výroby a legislativy
Těšnov 17
117 05 Praha 1

N O T I F I K A C E

o uvedení výživového tvrzení

na základě § 3d odst. 4 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 120/2008 Sb. a pozdějších předpisů.

- 1) Jméno provozovatele potravinářského podniku:

- 2) Sídlo provozovatele potravinářského podniku a kontaktní adresa:

- 3) Kontaktní osoba:
Telefon:
E-mail:

- 4) Název potraviny a datum jejího prvního uvedení do oběhu:

- 5) Charakteristika a zařazení potraviny:

- 6) Český text uvedeného výživového tvrzení:

- 7) Návrh etikety (je-li k dispozici):

- 8) Datum, razítko a podpis odpovědné osoby

Příloha č. 6

JEDNOTNÝ DOKUMENT

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006 týkající se chráněných zeměpisných označení a chráněných označení původu

[Vložte název podle bodu 1 níže:] „...“

č. ES: [pouze pro použití ES]

[Křížkem (X) označte jednu z možností:] CHZO

CHOP

Název [CHZO nebo CHOP]:

[Vložte název navržený k zápisu, nebo zapsaný název v případě žádosti o schválení změny specifikace produktu či zveřejnění podle čl. 19 odst. 2 tohoto nařízení]

Členský stát nebo třetí země

...

Popis zemědělského produktu nebo potraviny

Druh produktu [podle přílohy II]

...

Popis produktu, k němuž se vztahuje název uvedený v bodě 1

[Hlavní body položek uvedených v čl. 4 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 510/2006.

Technický popis konečného produktu, k němuž se vztahuje název uvedený v bodě 1, včetně případných požadavků na použití určitých plemen zvířat nebo odrůd rostlin.]

...

Suroviny (pouze u zpracovaných produktů)

[Uveďte veškeré požadavky na jakost surovin nebo omezení jejich původu. Případná omezení odůvodněte.]

...

Krmivo (pouze u produktů živočišného původu)

[Uveďte veškeré požadavky na jakost krmiva nebo omezení jeho původu. Případná omezení odůvodněte.]

...

Specifické kroky při produkci, které se musejí uskutečnit v označené zeměpisné oblasti [Případná omezení odůvodněte.]

...

Zvláštní pravidla pro krájení, strouhání, balení atd.

[Nehodí-li se, nevyplňujte. Případná omezení odůvodněte.]

...

Zvláštní pravidla pro označování

[Nehodí-li se, nevyplňujte. Případná omezení odůvodněte.]

...

Stručné vymezení zeměpisné oblasti

...

Souvislost se zeměpisnou oblastí

Specifičnost zeměpisné oblasti

[U žádostí týkajících se CHOP, uveďte rovněž popis všech podstatných přírodních a lidských činitelů.]

...

Specifičnost produktu

...

Příčinná souvislost mezi zeměpisnou oblastí a jakostí nebo vlastnostmi produktu (u CHOP)
nebo specifickou jakostí, pověstí nebo jinou vlastností produktu (u CHZO).

Příloha č. 7

PŘIHLÁŠKA K ZAPOJENÍ ŽADATELE (FIRMY) DO SYSTÉMU GS1

(je nedílnou součástí obchodní smlouvy)

Obchodní firma <small>(vyplní právnické osoby zapsané v OR, zájmové sdružení, apod., registrované na území ČR)</small>																					
Jméno a příjmení <small>(vyplní fyzické osoby podnikající dle ŽL)</small>																					
Sídlo (firmy)	Ulice																				
	PSČ												Město								
Kontaktní adresa <small>(v případě, že je jiná)</small>	Ulice																				
	PSČ												Město								
IČ (vyplňte do obdélníků)																					
DIČ (u právnických osob)												C	Z								
DIČ (u fyzických osob)												C	Z								
Peněžní ústav													č. účtu								
Statutární zástupce (titul, jméno, příjmení):																					
Funkce																					
Telefon																					
Fax																					
Pracovník pro kontakt s GS1 Czech Republic: <small>(titul, jméno, příjmení)</small>																					
Telefon																					
Fax																					
E - mail																					
Předmět činnosti Vaší firmy: (např. potraviny, drogerie, elektro, obuv, atd.) <small>(předměty činnosti Vaší firmy, prosíme, zakroužkujte na rubové části tohoto formuláře) Uveďte údaje z hlediska zboží, např. potraviny kde každá jednotlivá prodejní položka zboží je vážena a má rozdílnou hmotnost(např. uzeniny, ovoce, sýry, bioprodukty, zboží racionální výživy, atd.), nebo textil - délkově nestejně jednotky (např. látky, atp.)</small>																					

A. Výrobci, obchodníci, distributoři, vydavatelé kupónů, slevových karet, logistické firmy (včetně přidělení lokalizačního čísla GLN)

Kategorie tržby dle obchodní smlouvy typ OSO <small>(označte X)</small>															
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Počet identifikačních čísel GTIN potřebných k jednoznačnému rozlišení druhů (položek) zboží (označte X)												999	9.999	99.999	
Počet druhů kupónů (vypíšte počet)															

B. Technické, polygrafické firmy a poskytovatelé EDI

Počet zaměstnanců (firmy) dle obchodní smlouvy typ OST (označte X)	X	Y	Z
Poznámka			

GS1 Czech Republic (dříve EAN ČR) je řádným členem organizace GS1, která celosvětově koordinuje Systém GS1 včetně komunikačního Systému GS1 EANCOM® (báze EDIFACT).

Žadatel se zapojuje do Systému GS1 uzavřením obchodní smlouvy ve smyslu § 269 odst. 2 č. 513/91 Sb., Obchodního zákoníku.

GS1 Czech Republic (dříve EAN ČR), Na Pankráci 30, 140 00 Praha 4

Tel: 234633145-6

Fax: 234633147

E: info@gs1cz.org

www.gs1cz.org

Místo :

Datum :

.....
podpis a razítko